

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI

ORZECZENIA LEKARZY ORZECZNIKÓW ZUS
O NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
WYDANE W 2008 ROKU

Warszawa 2009

Opracowali:

*Andrzej Kania
Małgorzata Łabęcka*

Akceptowała:

*Hanna Markowska
Wicedyrektor Departamentu*

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie	5
1. Orzecznictwo lekarskie w 2008 roku	7
2. Orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych wydane w 2008 roku	11
3. Orzeczenia pierwszorazowe uprawniające do świadczenia rehabilitacyjnego wydane w 2008 roku	34
4. Orzeczenia ponowne dla celów rentowych wydane w 2008 roku	40
5. Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną w 2008 roku	53
Podsumowanie	60

WPROWADZENIE

Przedmiotem prezentowanego opracowania są pierwszorazowe i ponowne orzeczenia dla celów rentowych, orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego oraz orzeczenia w sprawie renty socjalnej wydane przez lekarzy orzeczników w 2008 r.

W myśl obowiązujących przepisów za niezdolną do pracy uważa się osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje jej odzyskania po przekwalifikowaniu przy czym:

- niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się w przypadku naruszenia sprawności organizmu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych.
- za całkowicie niezdolną do pracy uważa się osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy.
- częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnie z posiadanym poziomem kwalifikacji.

W zależności od charakteru i stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz rokowań odzyskania zdolności do pracy, lekarz orzecznik ustala trwałą lub okresową niezdolność do pracy.

Lekarze orzecznicy przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględniają:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,
- możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, wiek, poziom wykształcenia, itp.

Od stycznia 2006 r. zgodnie z zapisami ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zasadą jest orzekanie o niezdolności do pracy na okres nie dłuższy niż 5 lat, chyba, że według wiedzy medycznej, nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu – wówczas niezdolność do pracy może być orzeczona na dłużej niż 5 lat. W przypadku osoby, która była uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy przez co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego, a do osiągnięcia wieku emerytalnego brakuje jej mniej niż 5 lat, orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku.

Orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego, stanowiącego podstawę przyznania renty szkoleniowej, wydawane jest w stosunku do osoby niezdolnej do pracy w dotychczasowym zawodzie, ale rokującej odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu do

innego zawodu. Renta przyznawana jest na okres 6 miesięcy, jednak może on ulec skróceniu, jeśli przed upływem tego okresu starosta zawiadomi organ rentowy o braku możliwości przekwalifikowania do innego zawodu. Na wniosek starosty istnieje również możliwość przedłużenia tego okresu na czas niezbędny do przekwalifikowania zawodowego o dalsze 30 miesięcy.

Orzeczenie ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego jest wydawane osobom, u których dalsze leczenie lub rehabilitacja rokuje odzyskanie zdolności do pracy. Świadczenie to przysługuje przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Orzeczenie przyznające to świadczenie może być wydane w wyniku: badań w sprawie ustalenia uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, badań dla celów rentowych lub w trakcie orzekania o przedłużeniu okresu zasiłkowego.

Orzeczenie o niezdolności do pracy w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej (okresowej lub stałej) określające stopień niezdolności do pracy oraz związek tej niezdolności z okresem jej powstania (zgodnie z przepisami ustawy) jest wydawane na wniosek osoby ubiegającej się o to świadczenie lub jej przedstawiciela ustawowego.

Poza wyżej wymienionymi orzeczeniami, wydawanymi do celów rentowych, do zadań lekarzy orzeczników należy wydawanie orzeczeń:

- w związku kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wystawiania zaświadczeń lekarskich osób ubezpieczonych w ZUS (od 2007 roku – również sędziów i prokuratorów),
- o potrzebie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS, także na wniosek lekarza prowadzącego,
- w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom,
- w sprawach powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu,
- w sprawach świadczeń podlegających koordynacji w ramach UE,
- o przyznaniu świadczeń rzeczowych związanych ze skutkami wypadków przy pracy lub chorób zawodowych z zakresu stomatologii, szczepień ochronnych czy zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne w zakresie określonym ustawą.

Wyżej wymienione orzeczenia nie są przedmiotem analizy w niniejszym opracowaniu.

Prezentowane w publikacji dane obejmują wyniki pełnego badania statystycznego. Należy dodać, że problematykę orzeczeń lekarzy orzeczników ZUS, w układzie terytorialnym w szerszym ujęciu, omówiono w odrębnym opracowaniu pt. „Przestrzenne zróżnicowanie współczynników częstości orzekania o niezdolności do pracy w 2008 r.”, a zagadnienia związane z orzekaniem komisji lekarskich, działających od 1 stycznia 2005 r. jako II instancja w zakresie orzecznictwa lekarskiego – w pracy pt. „Orzeczenia komisji lekarskich ZUS wydane w 2008 r.”.

1. ORZECZNICTWO LEKARSKIE W 2008 ROKU

W 2008 roku lekarze orzecznicy ZUS wydali ogółem 1 177,1 tys. orzeczeń w sprawach rentowych oraz pozarentowych (średnio 98,1 tys. w miesiącu), tj. o 5,5% mniej niż w roku poprzednim. Z tej liczby, orzeczenia wydane osobom ubiegającym się o świadczenie rentowe po raz pierwszy stanowiły 19,5 %, orzeczenia wydane w wyniku badań ponownych w sprawach rentowych - 35,6%, orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu - 8,8%, orzeczenia wydane emerytom w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego - 5,6%, orzeczenia w sprawie renty socjalnej – 3,8%, orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej w okresie czasowej niezdolności do pracy - 1,4%, a orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy – 24,6% (tabl. 1-2).

Z ogólnej liczby orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS w 2008 r. (pomijając orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej) 148,6 tys. osób, tj. 17,1% otrzymało orzeczenie negatywne.

I tak, w grupie badanych w sprawach rentowych po raz pierwszy brak niezdolności do pracy stwierdzono w 12,9% przypadków, a w stosunku do 0,8% badanych wydano orzeczenia o braku całkowitej niezdolności do pracy skutkujące również nie przyznaniem świadczenia – dotyczy renty wyjątkowej lub rodzinnej. W grupie badanych ponownie u 9,1% osób stwierdzono brak niezdolności do pracy, w przypadku 3,7% badanych orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy, a w przypadku 2,1% brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.

Wśród ubiegających się o rentę socjalną, odsetek orzeczeń negatywnych wynosił 28,5%.

W grupie osób badanych w sprawach powypadkowych dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu, u co czwartej osoby nie stwierdzono uszczerbku, a wśród emerytów ubiegających się o dodatek pielęgnacyjny odsetek orzeczeń negatywnych wynosił 27,6%.

Strukturę orzeczeń wydanych w 2008 roku w podziale na poszczególne rodzaje badań przedstawiono w tablicy 2.

Na spadek wydanych w 2008 r. liczby orzeczeń ogółem w stosunku do roku poprzedniego, przede wszystkim wpływ miała mniejsza (o 13,9%) liczba wydanych orzeczeń ponownych dla celów rentowych. Zwiększyła się natomiast liczba orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej o 17,0%, orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych o 5,4% oraz orzeczeń powypadkowych o ustalenie uszczerbku na zdrowiu o 2,7% (tab. 1).

**TABL. 1 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW
W LATACH 2007-2008**

Rodzaj orzeczenia a – rok poprzedni =100		Ogółem	W odsetkach
OGÓŁEM	2007	1 245 158	100,0
	2008	1 177 063	100,0
	a	94,5	
z tego:			
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych*/	2007	217 700	17,5
	2008	229 418	19,5
	a	105,4	
orzeczenia ponowne dla celów rentowych*/	2007	486 367	39,1
	2008	418 528	35,6
	a	86,1	
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2007	69 825	5,6
	2008	65 350	5,6
	a	93,6	
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2007	100 878	8,1
	2008	103 648	8,8
	a	102,7	
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2007	47 814	3,8
	2008	45 209	3,8
	a	94,6	
orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	2007	14 595	1,2
	2008	17 076	1,4
	a	117,0	
orzeczenia w innych sprawach**/	2007	8 188	0,6
	2008	7 892	0,7
	a	96,4	
orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy	2007	299 791	24,1
	2008	289 942	24,6
	a	96,7	

**/ łącznie z orzeczeniami stwierdzającymi uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

***/ m.in. orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji*

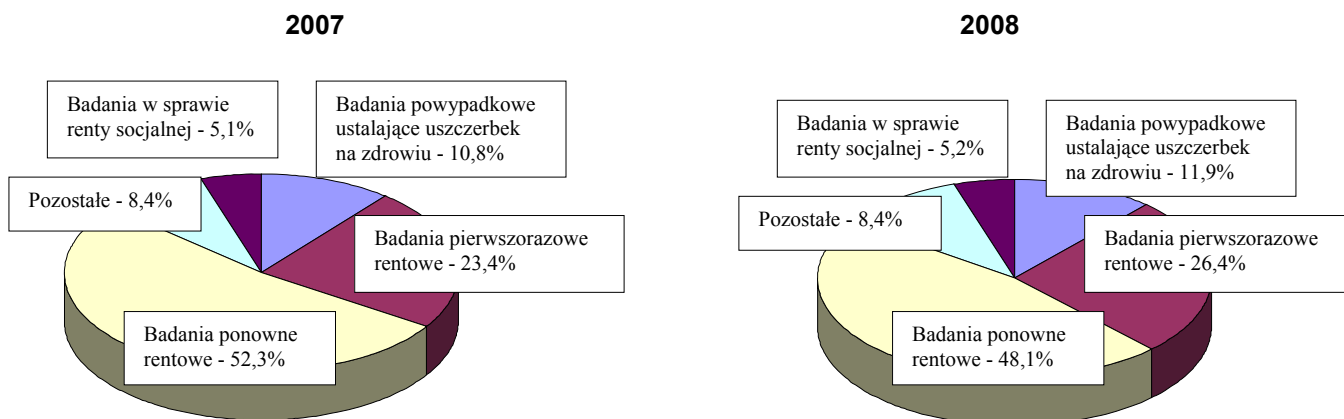
TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2008 ROKU

Rodzaj orzeczenia	Liczba	W odsetkach
OGÓLEM	1 177 063	X
w tym:		
orzeczenia pierwszorzadowe dla celów rentowych	229 418	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	4 339	1,9
całkowitą niezdolność do pracy	21 565	9,4
brak całkowitej niezdolności do pracy	1 749	0,8
częściową niezdolność do pracy	26 662	11,6
celowość przekwalifikowania zawodowego	146	0,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	145 295	63,3
brak niezdolności do pracy	29 662	12,9
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	418 528	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	25 762	6,2
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	8 770	2,1
całkowitą niezdolność do pracy	80 590	19,3
brak całkowitej niezdolności do pracy	15 537	3,7
częściową niezdolność do pracy	210 206	50,2
celowość przekwalifikowania zawodowego	434	0,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	38 919	9,3
brak niezdolności do pracy	38 310	9,1
orzeczenia pierwszorzadowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	65 350	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	47 335	72,4
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	18 015	27,6

TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2008 ROKU (dok.)

Rodzaj orzeczenia	Liczba	W odsetkach
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	103 648	100,0
z tego ustalające:		
uszczerbek na zdrowiu	77 959	75,2
brak uszczerbku na zdrowiu	25 689	24,8
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	45 209	100,0
z tego ustalające:		
całkowitą niezdolność do pracy	32 343	71,5
brak całkowitej niezdolności do pracy	12 866	28,5

Rys. 1 Struktura orzeczeń*/ wydanych przez lekarzy orzeczników w wyniku badań przeprowadzonych w latach 2007 - 2008

*/ bez orzeczeń wydanych w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej

2. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH */ WYDANE W 2008 ROKU

W 2008 r. lekarze orzecznicy ZUS przebadali po raz pierwszy dla celów rentowych łącznie 229,4 tys. osób, tj. o 11,7 tys. więcej niż w roku ubiegłym. Z tej grupy badanych 52,6 tys. tj. 22,9% uzyskało orzeczenie o niezdolności do pracy, 31,4 tys. osób czyli 13,7% uznano za zdolne do pracy, bądź orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy (orzeczenia negatywne), a w stosunku do 0,2 tys., ustalono celowość przekwalifikowania zawodowego. Największą jednak grupą (145,3 tys.) stanowiącą 63,3% badanych po raz pierwszy były osoby, którym przyznano uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego. Charakterystyka tej grupy świadczeniobiorców przedstawiona jest w dalszej części opracowania – tablice 21-24.

Rozpatrując więc tylko orzeczenia pozytywne (52,6 tys. z ustalonym stopniem niezdolności do pracy) obserwujemy, że - 26,7 tys. osób, tj. 50,7% uznano za częściowo niezdolne do pracy, 21,6 tys. (41,0%) uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 4,3 tys. (8,3%) o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.

Strukturę orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych stwierdzających stopień niezdolności do pracy (bez orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego i orzeczeń ustalających celowość przekwalifikowania zawodowego) przedstawiono na rys. 2 i w tablicy 4.

W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba orzeczeń pozytywnych zmalała o 8,5%. Udział osób uznanych za całkowicie niezdolne do pracy (łącznie z orzeczeniami o niezdolności do samodzielnej egzystencji), w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrósł o 1,0 pkt. procentowy.

Nieco rzadziej niż przed rokiem orzekano o braku niezdolności do pracy – udział tych orzeczeń zmniejszył się o 0,3 punktu procentowego.

Podobnie jak w latach poprzednich, orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych wydawane były częściej mężczyznom, stanowili oni bowiem 63,5% tej grupy badanych.

Wśród osób, którym orzeczono całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji mężczyźni stanowili 65,3% badanych pierwszorazowo, całkowitą niezdolność do pracy - 65,1%, a częściową niezdolność do pracy - 61,9% (tabl. 4).

**/ bez orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej*

**TABL. 3 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE
DLA CELÓW RENTOWYCH*/ W LATACH 2007-2008**

Orzeczenia a – rok poprzedni = 100		Ogółem	
		liczba	w odsetkach
ORZECZENIA OGÓŁEM	2007	91 916	100,0
	2008	84 123	100,0
	a	91,5	
z tego ustalające:			
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2007	4 824	5,2
	2008	4 339	5,1
	a	89,9	
całkowitą niezdolność do pracy	2007	22 528	24,5
	2008	21 565	25,6
	a	95,7	
częściową niezdolność do pracy	2007	30 113	32,8
	2008	26 662	31,7
	a	88,5	
celowość przekwalifikowania zawodowego	2007	151	0,2
	2008	146	0,2
	a	96,7	
brak całkowitej niezdolności do pracy	2007	1 577	1,7
	2008	1 749	2,1
	a	110,9	
brak niezdolności do pracy	2007	32 723	35,6
	2008	29 662	35,3
	a	90,6	

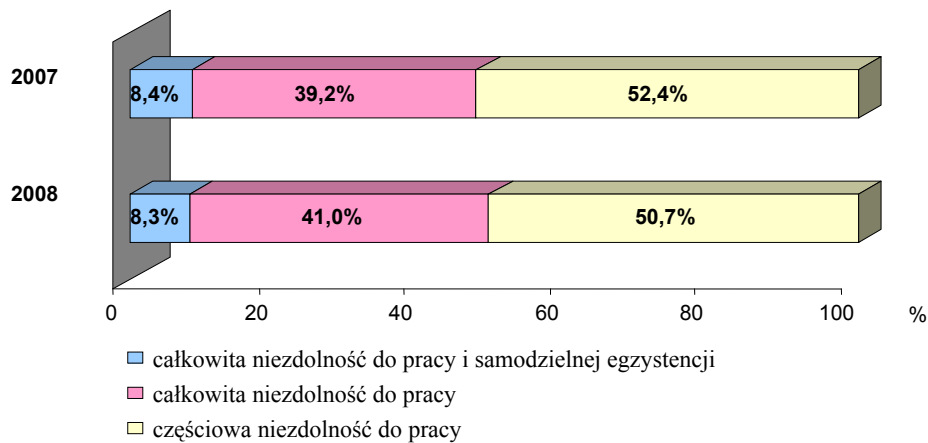
**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego oraz orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

**TABL. 4 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH**

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
ORZECZENIA OGÓŁEM	52 566	100,0	33 376	100,0	19 190	100,0
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	4 339	8,3	2 832	8,5	1 507	7,9
całkowitą niezdolność do pracy	21 565	41,0	14 033	42,0	7 532	39,2
częściową niezdolność do pracy	26 662	50,7	16 511	49,5	10 151	52,9

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

Rys. 2 Struktura orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy w latach 2007-2008

Lekarze orzecznicy ZUS orzekając o niezdolności do pracy ustalają okoliczności jej powstania. Rozróżnia się trzy rodzaje okoliczności:

- ogólny stan zdrowia,
- wypadki przy pracy oraz wypadki w szczególnych okolicznościach,
- choroby zawodowe.

W zbiorowości badanych, którzy uzyskali po raz pierwszy orzeczenie o niezdolności do pracy zdecydowanie dominują osoby (w 95,6% przypadków), których niezdolność do pracy spowodowana została ogólnym stanem zdrowia. Wśród osób ubiegających się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej odsetek ten wynosił 100%, a wśród ubiegających się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego – 98,7%.

W porównaniu do roku 2007 udział orzeczeń o niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia wzrósł o 0,1 pkt. procentowego. Na skutek wypadków przy pracy wydano 2,8% orzeczeń pierwszorazowych, a w związku z chorobą zawodową – 1,6%.

Liczbę orzeczeń wydanych poszczególnym grupom ubezpieczonych oraz strukturę tych orzeczeń według okoliczności powstania niezdolności do pracy prezentują tablice 5 - 6.

**TABL. 5 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI
POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH**

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki **/	choroby zawodowe
OGÓŁEM	52 340	50 040	1 439	861
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	42 169	40 020	1 297	852
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	3 014	2 918	90	6
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	4 185	4 131	52	2
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	2 972	2 971	-	1

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

**TABL. 6 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI
POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH**

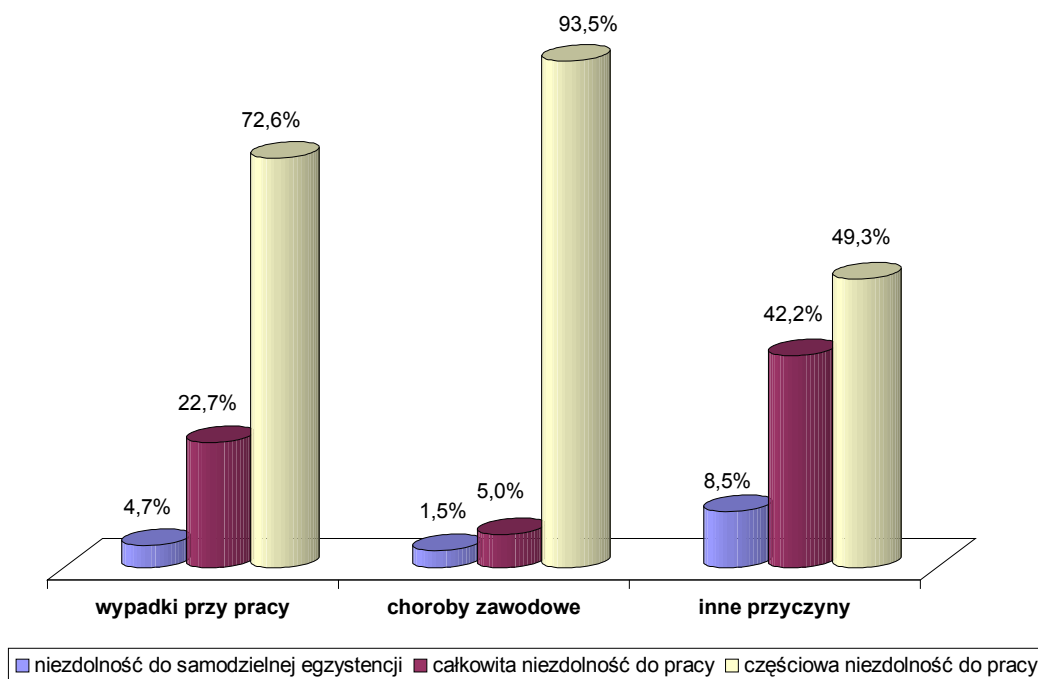
Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki**/	choroby zawodowe
OGÓŁEM	100,0	95,6	2,8	1,6
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	100,0	94,9	3,1	2,0
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	100,0	96,8	3,0	0,2
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	100,0	98,7	1,2	0,1
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	100,0	100,0	-	0,0

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

Okoliczności powodujące niezdolność do pracy miały decydujący wpływ na stopień tej niezdolności. Szczególnie widoczne jest to w przypadku okoliczności bezpośrednio związanych ze środowiskiem pracy, czyli wypadków przy pracy i chorób zawodowych, gdzie znacznej większości poszkodowanych orzeczono częściową niezdolność do pracy (rys. 3, tabl.7-8).

Rys. 3 Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według okoliczności powstania niezdolności do pracy

I tak, niezdolność do pracy powstała w wyniku wypadku przy pracy w 72,6% przypadków zakwalifikowano jako częściową. W grupie osób, u których stwierdzono chorobę zawodową, częściową niezdolność do pracy orzeczono w stosunku do 93,5% badanych, natomiast wśród orzeczeń wydanych w związku z ogólnym stanem zdrowia, częściową niezdolność do pracy orzeczono w 49,3% przypadków. W tej ostatniej grupie osób odnotowujemy najwyższy udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy - 42,2% oraz o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji – 8,5%.

W populacji osób badanych, którym wydano orzeczenia dla celów rentowych po raz pierwszy 63,5% stanowili mężczyźni. Ich udział w tej grupie w porównaniu z rokiem poprzednim nieznacznie zmalał - o 0,7 punktu procentowego. Odsetek mężczyzn wśród poszkodowanych w wyniku wypadków wyniósł 85,3% , wśród badanych z ogólnego stanu zdrowia – 63,1%. Jedynie wśród osób niezdolnych do pracy w następstwie chorób zawodowych przeważały kobiety i stanowiły 57,6% populacji (tabl.7) .

**TABL. 7 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI
POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ PŁCI OSÓB BADANYCH**

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki **/	choroby zawodowe
OGÓŁEM	52 340	50 040	1 439	861
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	4 324	4 244	67	13
całkowitą niezdolność do pracy	21 481	21 111	327	43
częściową niezdolność do pracy	26 535	24 685	1 045	805
MĘŻCZYŹNI	33 191	31 598	1 228	365
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2 820	2 744	63	13
całkowitą niezdolność do pracy	13 947	13 624	290	33
częściową niezdolność do pracy	16 424	15 230	875	319
KOBIETY	19 149	18 442	211	496
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	1 504	1 500	4	-
całkowitą niezdolność do pracy	7 534	7 487	37	10
częściową niezdolność do pracy	10 111	9 455	170	486

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

TABL. 8 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ PŁCI OSÓB BADANYCH

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki **/	choroby zawodowe
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	8,3	8,5	4,7	1,5
całkowitą niezdolność do pracy	41,0	42,2	22,7	5,0
częściową niezdolność do pracy	50,7	49,3	72,6	93,5
MĘŻCZYŹNI	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	8,5	8,7	5,1	3,6
całkowitą niezdolność do pracy	42,0	43,1	23,6	9,0
częściową niezdolność do pracy	49,5	48,2	71,3	87,4
KOBIETY	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	7,9	8,1	1,9	-
całkowitą niezdolność do pracy	39,3	40,6	17,5	2,0
częściową niezdolność do pracy	52,8	51,3	80,6	98,0

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

W analizie orzeczeń pierwszorazowych będących podstawą do ustalenia prawa do świadczeń rentowych nie można pominąć przestrzennego zróżnicowania orzekania o niezdolności do pracy. Struktura orzeczeń o niezdolności do pracy według województw prezentowana jest w tabeli 9.

W 2008r. najwyższy odsetek orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy, odnotowano podobnie jak w latach ubiegłych, w województwie wielkopolskim - 14,6%, mazowieckim - 13,2% i śląskim - 11,6%, najniższy natomiast w województwach: opolskim (1,5%), podlaskim (1,9%) oraz świętokrzyskim (2,0%).

Udział orzeczeń o określonym stopniu niezdolności do pracy do ogółu wydanych orzeczeń pierwszorazowych stwierdzających niezdolność do pracy, w poszczególnych województwach prezentują rys. 4,5.

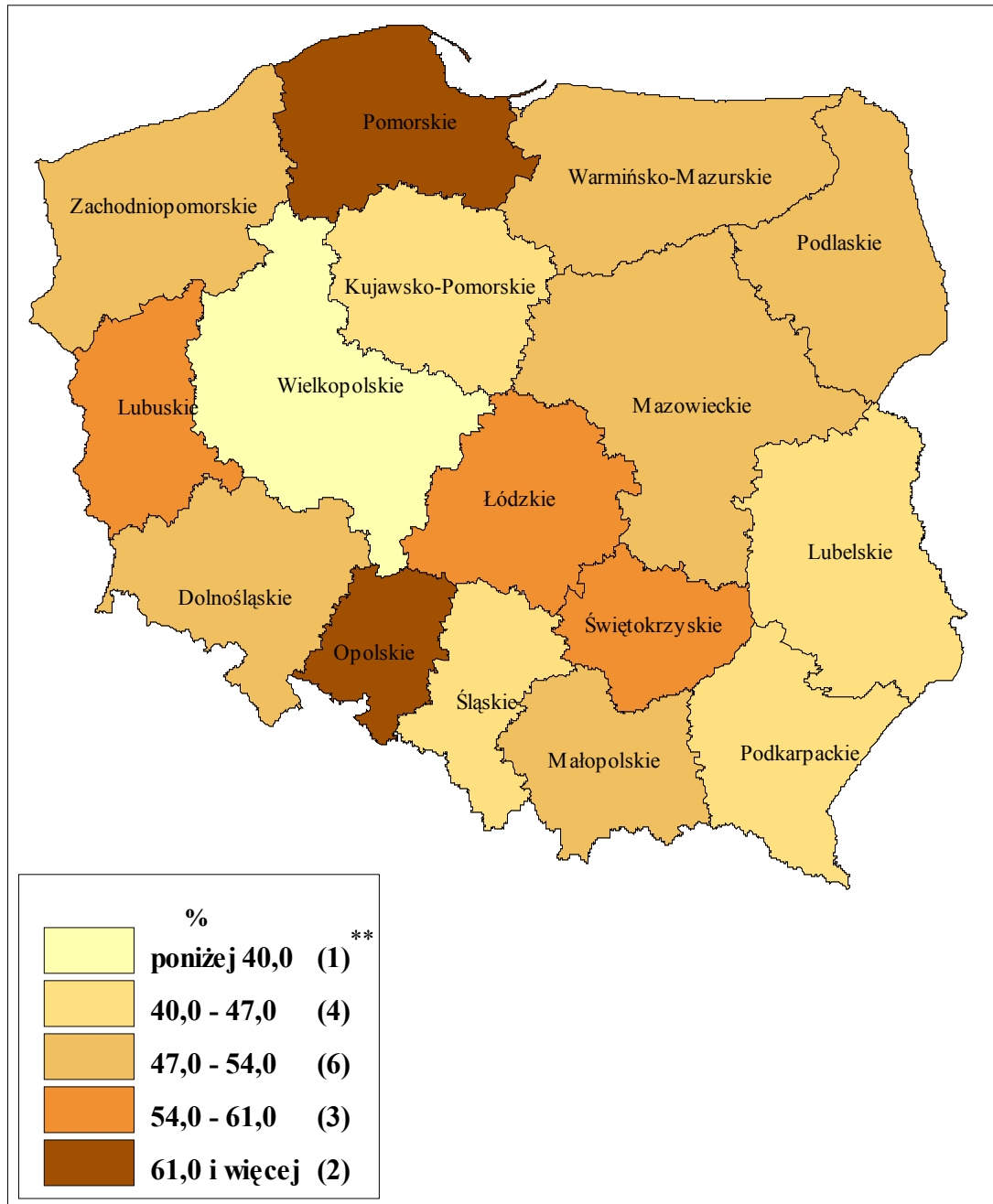
Najwyższy udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy (łącznie z orzeczeniami o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji) w ogólnej liczbie orzeczeń z ustalonym stopniem niezdolności do pracy wystąpił w województwie opolskim i wynosił 61,6% oraz w woj. pomorskim - 61,0%. Stosunkowo wysoki współczynnik ten, wystąpił również w województwach: łódzkim - 56,4%, świętokrzyskim – 55,3% i lubuskim – 54,4% (rys.4). Orzekanie o częściowej niezdolności do pracy było relatywnie najwyższe w województwie wielkopolskim. Udział orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy wynosił w tym województwie 60,5%. W dalszej kolejności były to województwa: kujawsko-pomorskie – 54,8%, podkarpackie – 54,4% oraz śląskie – 53,9% (rys. 5). Omawiane średnie współczynniki dla kraju wynosiły odpowiednio: 51,2% i 48,8%.

TABL. 9 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Orzeczenia - w odsetkach -
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	7,9
Kujawsko-pomorskie	8,0
Lubelskie	6,6
Lubuskie	2,9
Łódzkie	6,7
Małopolskie	6,1
Mazowieckie	13,2
Opolskie	1,5
Podkarpackie	3,9
Podlaskie	1,9
Pomorskie	3,9
Śląskie	11,6
Świętokrzyskie	2,0
Warmińsko-mazurskie	4,4
Wielkopolskie	14,6
Zachodniopomorskie	4,8

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

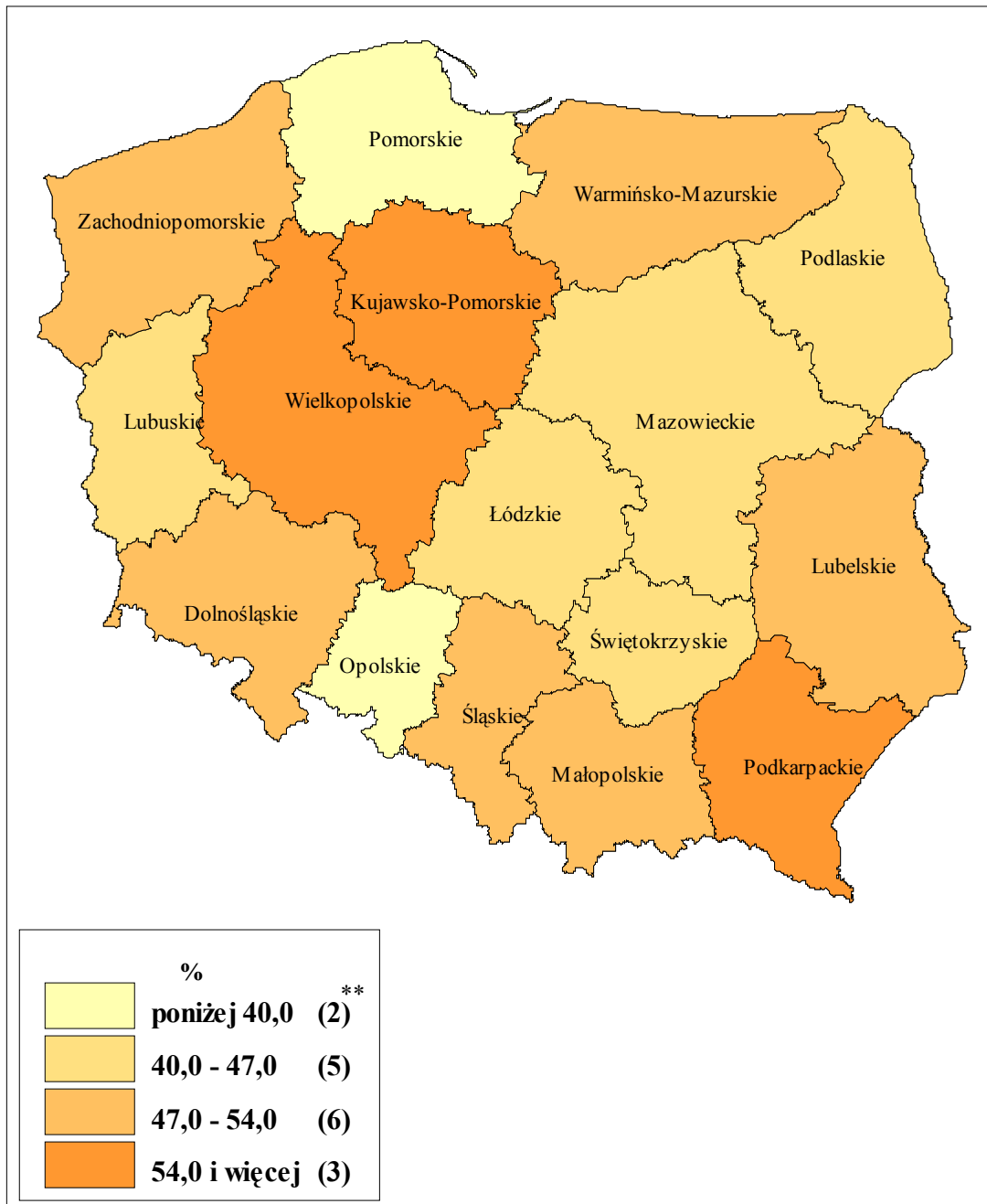
Rys. 4 **Udział orzeczeń o całkowitej^{*)} niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy wg województw**

* dotyczy orzeczeń ustalających zarówno całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji jak i całkowitą niezdolność do pracy (bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką)

** liczba województw

Rys.5 Udział orzeczeń o częściowej^{*)} niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy wg województw

* bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką

** liczba województw

Podobnie jak w latach poprzednich, podstawowymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy w 2008 roku były choroby układu krążenia - 22,6% ogółu orzeczeń, nowotwory - 20,5%, choroby psychiczne - 13,9%, choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego - 12,1%, oraz choroby układu nerwowego - 8,2% (tabl. 10, 11). Łącznie wymienione wyżej choroby były przyczyną wydania ponad 77% ogółu orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy.

TABL. 10 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYDANE W LATACH 2007-2008 WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe a – rok poprzedni = 100		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			niezdolność do samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2007	57 465	4 824	22 528	30 113
	2008	52 566	4 339	21 565	26 662
	a	91,5	89,9	95,7	88,5
w tym:					
nowotwory	2007	11 518	2 584	7 988	946
	2008	10 760	2 332	7 562	866
	a	93,4	90,2	94,7	91,5
zaburzenia psychiczne	2007	8 255	345	3 239	4 671
	2008	7 289	321	3 150	3 818
	a	88,3	93,0	97,3	81,7
choroby układu nerwowego	2007	4 602	470	1 398	2 734
	2008	4 301	440	1 327	2 534
	a	93,5	93,6	94,9	92,7
choroby układu krążenia	2007	13 345	681	4 938	7 726
	2008	11 883	606	4 603	6 674
	a	89,0	89,0	93,2	86,4
choroby układu oddechowego	2007	1 997	33	341	1 623
	2008	1 750	22	349	1 379
	a	87,6	66,7	102,3	85,0
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2007	6 618	68	987	5 563
	2008	6 341	34	1 082	5 225
	a	95,8	50,0	109,6	93,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2007	4 658	349	1 389	2 920
	2008	4 365	309	1 395	2 661
	a	93,7	88,5	100,4	91,1
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2007	1 369	42	255	1 072
	2008	1 233	26	258	949
	a	90,1	61,9	101,2	88,5
choroby układu trawiennego	2007	1 447	46	644	757
	2008	1 279	39	600	640
	a	88,4	84,8	93,2	84,5

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

Orzeczenia pierwszorazowe

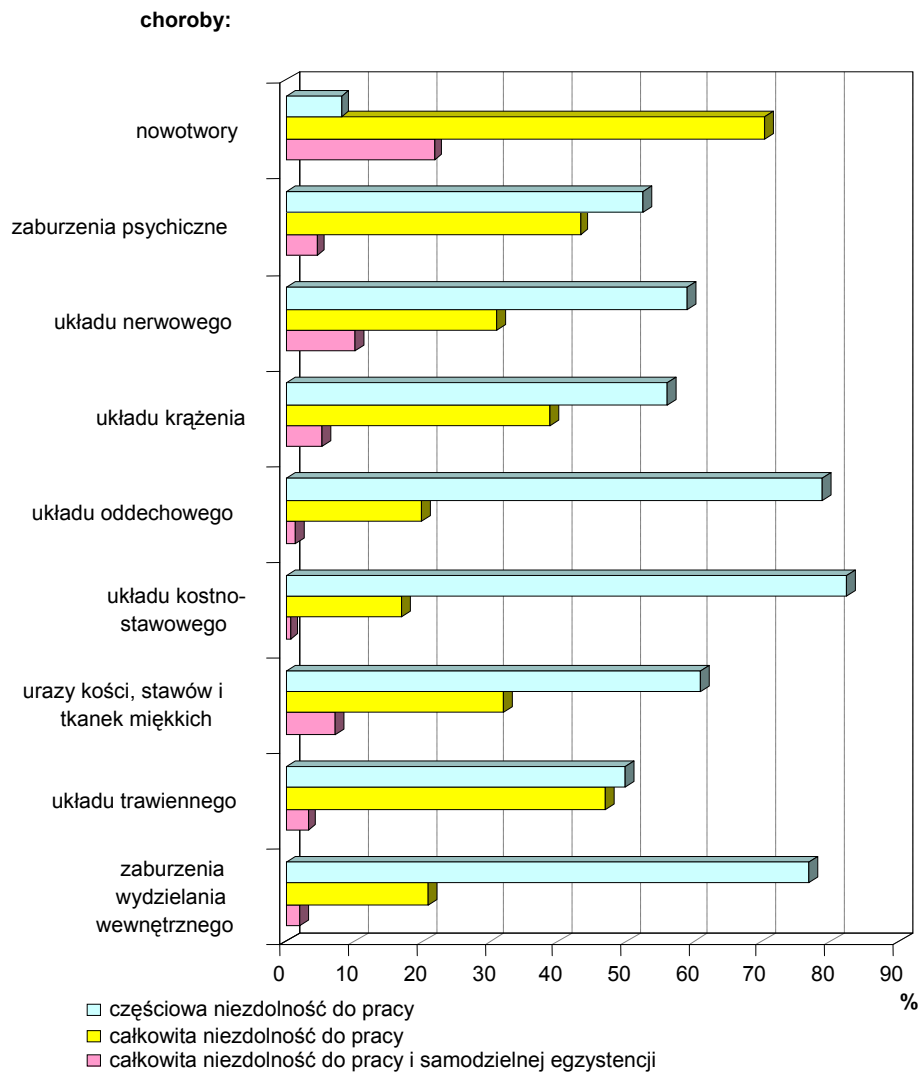
W porównaniu z rokiem 2007 nieznacznie wzrósł udział orzeczeń ustalających niezdolność do pracy na skutek chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego (o 0,6 punktu procentowego), nowotworów (o 0,5 punktu procentowego) oraz chorób układu nerwowego i urazów kości, stawów (o 0,2 punktu procentowego). W zależności od schorzenia będącego przyczyną niezdolności do pracy różnie kształtował się orzeczony stopień tej niezdolności – tabl. 11 i rys. 6. Całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji powodowały głównie nowotwory, całkowitą niezdolność do pracy – nowotwory, choroby układu krążenia i choroby psychiczne, natomiast częściową niezdolność do pracy - choroby układu krążenia, choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i choroby psychiczne.

TABL. 11 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYDANYCH W LATACH 2007-2008 WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			niezdolność do samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2007	100,0	100,0	100,0	100,0
	2008	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:					
nowotwory	2007	20,0	53,6	35,5	3,1
	2008	20,5	53,7	35,1	3,2
zaburzenia psychiczne	2007	14,4	7,2	14,4	15,5
	2008	13,9	7,4	14,6	14,3
choroby układu nerwowego	2007	8,0	9,7	6,2	9,1
	2008	8,2	10,1	6,2	9,5
choroby układu krążenia	2007	23,2	14,1	21,9	25,7
	2008	22,6	14,0	21,3	25,0
choroby układu oddechowego	2007	3,5	0,7	1,5	5,4
	2008	3,3	0,5	1,6	5,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2007	11,5	1,4	4,4	18,5
	2008	12,1	0,8	5,0	19,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2007	8,1	7,2	6,2	9,7
	2008	8,3	7,1	6,5	10,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2007	2,4	0,9	1,1	3,6
	2008	2,3	0,6	1,2	3,6
choroby układu trawiennego	2007	2,5	1,0	2,9	2,5
	2008	2,4	0,9	2,8	2,4

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

Rys. 6 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych

Orzeczenia pierwszorazowe

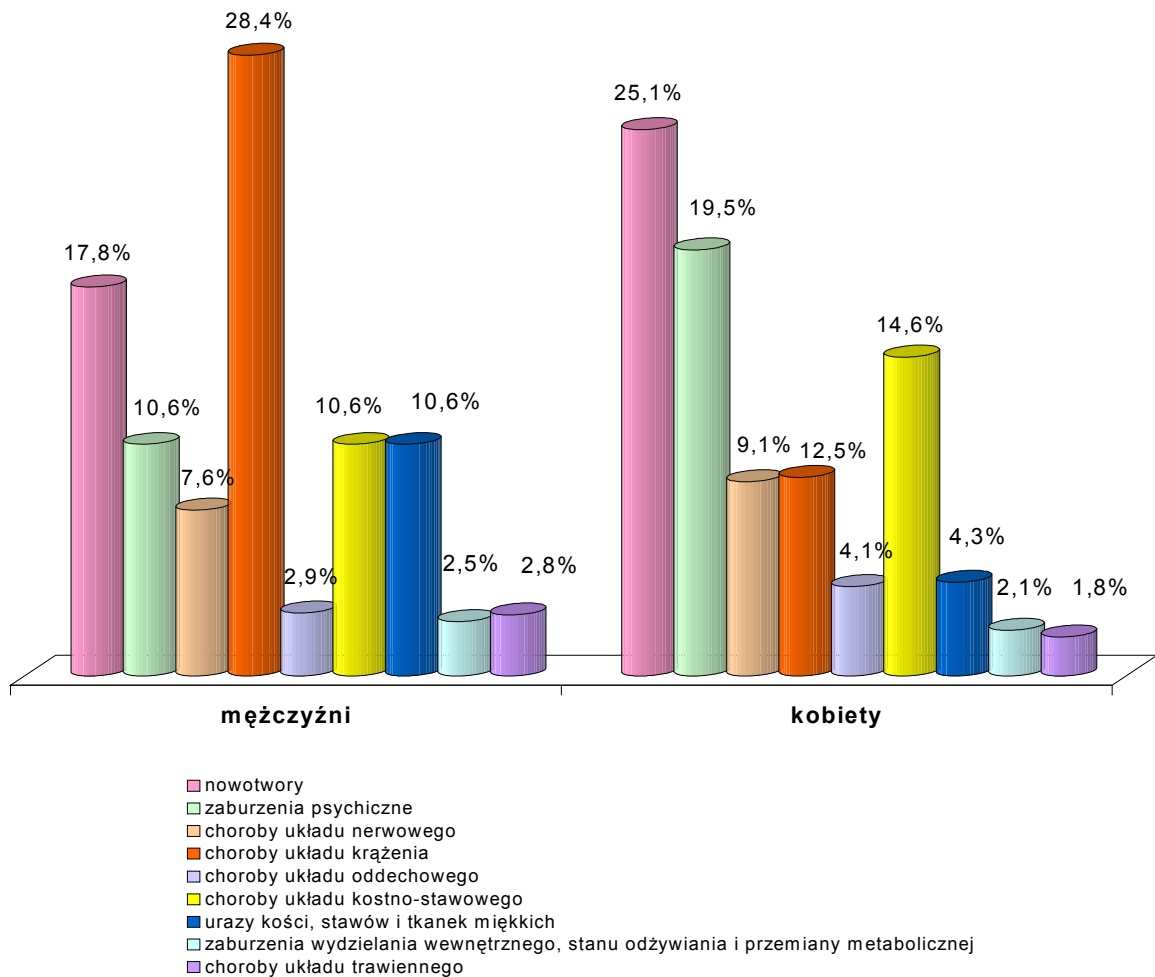
U mężczyzn niezdolność do pracy powstawała najczęściej na skutek chorób układu krążenia - 28,4% przypadków oraz nowotworów - 17,8%, natomiast u kobiet powstawała ona najczęściej na skutek nowotworów w 25,0% przypadków oraz zaburzeń psychicznych w 19,5% (tabl. 12, rys. 7).

TABL. 12 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	52 566	100,0	33 376	100,0	19 190	100,0
w tym :						
nowotwory	10 760	20,5	5 948	17,8	4 812	25,1
zaburzenia psychiczne	7 289	13,9	3 540	10,6	3 749	19,5
choroby układu nerwowego	4 301	8,2	2 545	7,6	1 756	9,1
choroby układu krążenia	11 883	22,6	9 486	28,4	2 397	12,5
choroby układu oddechowego	1 750	3,3	966	2,9	784	4,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	6 341	12,1	3 539	10,6	2 802	14,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	4 365	8,3	3 548	10,6	817	4,3
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywienia i przemiany metabolicznej	1 233	2,3	837	2,5	396	2,1
choroby układu trawiennego	1 279	2,4	930	2,8	349	1,8

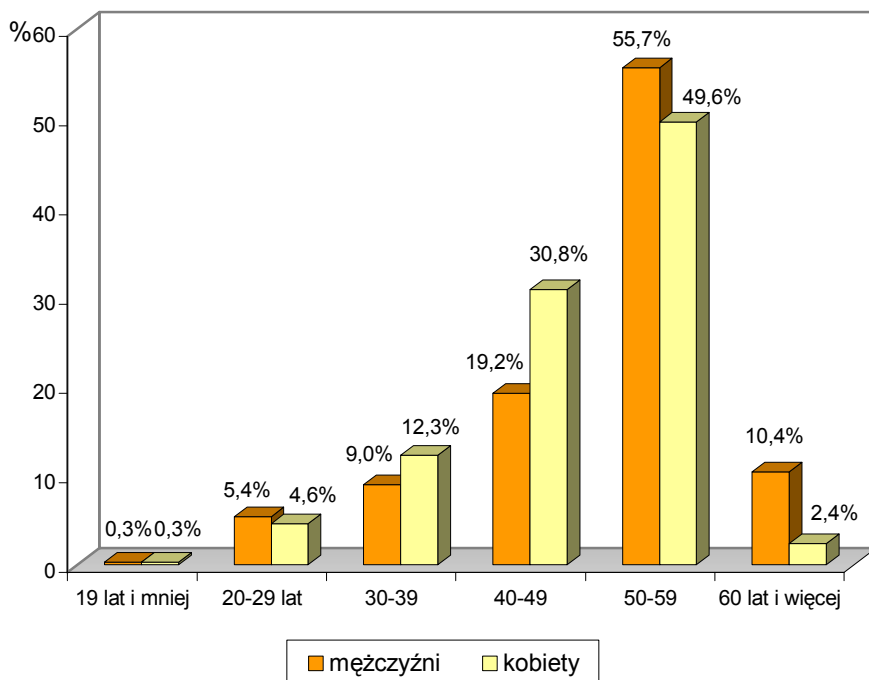
**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

Rys. 7 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych

Średni wiek osób badanych w 2008 r., którym orzeczono niezdolność do pracy w sprawach rentowych wynosił 49,4 lat (dla mężczyzn - 50,3 lat, dla kobiet - 47,6 lat) i w porównaniu z rokiem poprzednim nie uległ zmianie. Najlicniejszą grupę, tj. 53,5% ogółu badanych stanowiły osoby z przedziału wiekowego 50 - 59 lat. W zależności od orzeczonego stopnia niezdolności do pracy średni wiek badanych niewiele się różnił. Wśród osób, którym ustalono całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji wynosił 49,8 lat, całkowitą niezdolnością do pracy – 48,6, a w grupie osób, którym orzeczono częściową niezdolnością do pracy – 50 lat. Większe różnice obserwujemy rozpatrując średni wiek osób badanych według schorzeń będących przyczyną niezdolności do pracy. I tak na przykład, najniższy – 44,8 lat i 45,0 lat wystąpił odpowiednio u osób z zaburzeniami psychicznymi i z urazami kości, stawów i tkanek miękkich, najwyższy zaś wśród badanych z chorobami układu oddechowego – 54,2 lat i układu krążenia – 53,3 lat.

Rys. 8 Struktura wieku osób badanych po raz pierwszy dla celów rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy

TABL. 13 STRUKTURA ORZECZEŃ*/ Z USTALONĄ CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚCIĄ DO PRACY I SAMODZIELNEJ EGZYSTENCJI WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,5	5,9	9,0	21,9	52,0	8,3	2,4	49,8
w tym:									
nowotwory	100,0	0,0	2,3	5,8	22,6	59,5	8,6	1,2	51,5
zaburzenia psychiczne	100,0	1,6	12,5	15,3	24,9	36,1	5,9	3,7	45,9
choroby układu nerwowego	100,0	1,8	13,2	17,5	24,5	33,9	6,6	2,5	44,9
choroby układu krążenia	100,0	-	1,5	4,1	15,6	61,2	12,5	5,1	53,9
choroby układu oddechowego	100,0	-	-	9,1	22,8	40,9	13,6	13,6	54,6
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	-	-	11,8	11,8	41,2	14,6	20,6	55,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	1,3	22,0	17,2	22,0	34,3	2,6	0,6	42,2
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	-	3,8	19,3	57,7	7,7	11,5	55,4
choroby układu trawiennego	100,0	-	2,6	15,3	23,1	48,7	10,3	-	48,9

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej

TABL. 14 STRUKTURA ORZECZEŃ*/ Z USTALONĄ CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚCIĄ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,5	7,0	11,2	23,0	49,9	7,4	1,0	48,6
w tym:									
nowotwory	100,0	0,1	2,9	7,5	24,7	58,1	6,3	0,4	50,4
zaburzenia psychiczne	100,0	1,3	20,3	23,1	24,8	26,2	3,1	1,2	41,3
choroby układu nerwowego	100,0	1,9	11,4	17,2	23,9	39,2	5,8	0,6	45,0
choroby układu krążenia	100,0	0,1	1,2	4,5	17,2	62,5	12,9	1,6	53,2
choroby układu oddechowego	100,0	-	1,1	4,9	14,6	54,7	18,1	6,6	54,7
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,2	4,8	12,1	23,4	49,7	8,3	1,5	50,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,5	15,6	15,0	24,7	37,9	5,6	0,7	44,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	0,4	3,5	10,8	20,9	52,7	10,5	1,2	50,0
choroby układu trawiennego	100,0	-	3,5	12,0	35,2	43,7	5,3	0,3	47,8

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

Lekarze orzecznicy, orzekając o stopniu niezdolności do pracy określają również okres ważności orzeczenia. Orzekanie o trwałej niezdolności do pracy ma miejsce wówczas, gdy naruszenie sprawności organizmu ocenia się jako trwałe zaburzenie zdrowia, nie rokujące jego poprawy. W tych przypadkach mamy do czynienia z orzeczeniem bezterminowym. W pozostałych przypadkach orzeka się czasowe zmiany w sprawności organizmu, wówczas lekarze orzecznicy ustalają przewidywany czas trwania niezdolności do pracy czyli okres na jaki jest przyznawane świadczenie rentowe. Po jego upływie dalsze prawo do renty uzależnione jest od wydania nowego orzeczenia przez lekarza orzecznika na wniosek osoby zainteresowanej.

TABL. 15 STRUKTURA ORZECZEŃ*/ Z USTALONĄ CZĘŚCIOWĄ NIEZDOLNOŚCIĄ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,1	3,5	9,6	24,0	56,6	5,2	1,0	50,0
w tym:									
nowotwory	100,0	0,2	2,8	10,1	26,2	56,0	4,4	0,3	49,3
zaburzenia psychiczne	100,0	0,1	5,2	13,9	30,0	47,0	2,5	1,3	47,6
choroby układu nerwowego	100,0	0,1	4,9	15,3	29,4	46,2	3,8	0,3	47,4
choroby układu krążenia	100,0	-	0,4	2,5	17,3	71,1	7,9	0,8	53,4
choroby układu oddechowego	100,0	0,1	0,7	3,7	15,1	62,2	12,5	5,7	51,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,1	2,2	9,2	25,1	58,7	4,3	0,4	50,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,1	10,3	18,2	26,8	40,8	3,3	0,5	45,4
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	3,0	8,2	24,7	61,3	2,6	0,2	50,0
choroby układu trawiennego	100,0	0,2	2,5	14,7	32,8	47,0	2,3	0,5	48,0

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

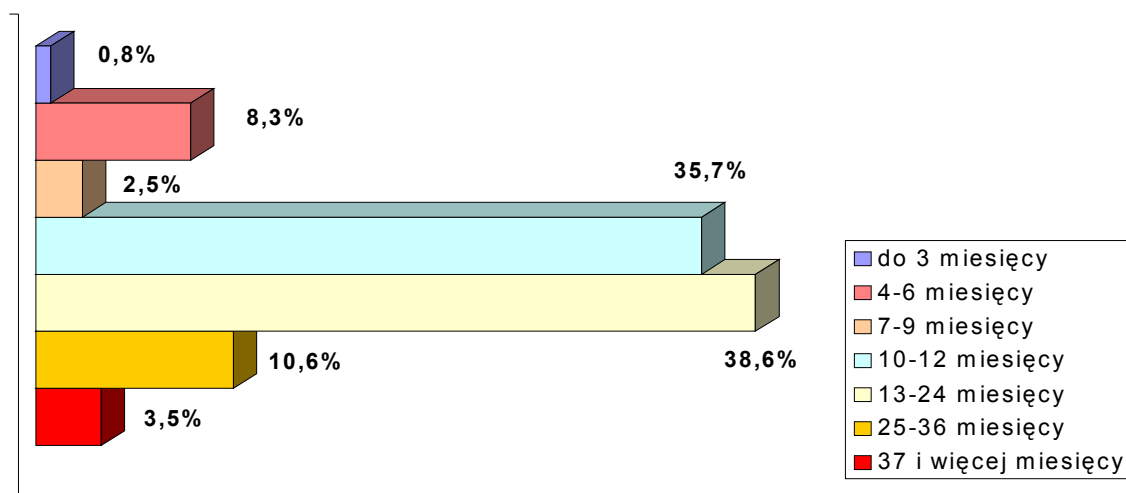
W 2008 r. w 9,3% przypadków, czyli częściej niż w roku poprzednim, ustalono orzeczenie bezterminowe (w 2007 r. odsetek ten wynosił 8,8%). Jednak podobnie jak w roku ubiegłym wśród orzeczeń pierwszorazowych przeważały orzeczenia wydawane na okres 13 - 24 miesięcy, stanowiąc 35,1% ogółu wydanych orzeczeń. Orzeczenia ważne od 10 - 12 miesięcy otrzymało 32,4% badanych, a w 10,4% przypadków wydano orzeczenie ważne na okres nie dłuższy niż 10 miesięcy. Zatem orzeczenia wydawane na okres do dwóch lat stanowiły 77,9% ogółu orzeczeń pierwszorazowych rentowych. Strukturę orzeczeń według okresu trwania niezdolności do pracy prezentuje tablica 16, natomiast strukturę orzeczeń wydanych na czas określony, tzn. z pominięciem orzeczeń bezterminowych rys. 9.

TABL. 16 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Okres ważności orzeczeń	Ogółem		Orzeczenia ustalające:					
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowitą niezdolność do pracy		częściową niezdolność do pracy	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	52 566	100,0	4 339	100,0	21 565	100,0	26 662	100,0
z tego wydane na okres:								
do 3 miesięcy	370	0,7	15	0,3	61	0,3	294	1,1
4 – 6 miesięcy	3 959	7,5	171	3,9	832	3,9	2 956	11,1
7 – 9 miesięcy	1 178	2,2	73	1,7	434	2,0	671	2,5
10 – 12 miesięcy	17 009	32,4	1 507	34,7	6 410	29,7	9 092	34,1
13 – 24 miesięcy	18 445	35,1	1 356	31,3	7 998	37,1	9 091	34,1
25 – 36 miesięcy	5 062	9,6	345	8,0	2 273	10,5	2 444	9,2
37 miesięcy i więcej	1 677	3,2	172	4,0	839	3,9	666	2,5
bezterminowe	4 866	9,3	700	16,1	2 718	12,6	1 448	5,4

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

Rys. 9 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy wydanych na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności

Orzeczenia pierwszorazowe

Okres ważności orzeczeń zależy istotnie od stopnia naruszenia sprawności organizmu, a więc od orzeczonego przez lekarza orzecznika stopnia niezdolności do pracy. Za trwale niezdolnych do zatrudnienia uznano 16,1% ubezpieczonych z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji. W przypadku całkowitej niezdolności do pracy orzeczenia bezterminowe otrzymało 12,6% badanych, zaś najmniejszy odsetek orzeczeń bezterminowych odnotowano wśród badanych z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy - 5,4%.

Strukturę orzeczeń pierwszorazowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy oraz porównanie dynamiki orzeczeń wydanych w latach 2007-2008 przedstawiono w tablicach 17 i 18.

TABL. 17 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2007-2008

Okres ważności orzeczeń a – rok poprzedni = 100	Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
		całkowitą niezdolność do pracy i samodzieln- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2007 57 465 2008 52 566	4 824 4 339	22 528 21 565	30 113 26 662
a	91.5	89.9	95.7	88.5
z tego wydane na okres:				
do 3 miesięcy	2007 475 2008 370	7 15	91 61	377 294
a	77.9	214.3	67.0	78.0
4 – 6 miesięcy	2007 3 994 2008 3 959	135 171	761 832	3 098 2 956
a	99.1	126.7	109.3	95.4
7 – 9 miesięcy	2007 1 256 2008 1 178	61 73	368 434	827 671
a	93.8	119.7	117.9	81.1
10 – 12 miesięcy	2007 19 467 2008 17 009	1 622 1 507	7 110 6 410	10 735 9 092
a	87,4	92,9	90,2	84,7
13 – 24 miesięcy	2007 19 609 2008 18 445	1 544 1 356	7 921 7 998	10 144 9 091
a	94.1	87.8	101.0	89.6
25 – 36 miesięcy	2007 5 973 2008 5 062	515 345	2 579 2 273	2 879 2 444
a	84,7	67,0	88,1	84,9
37 miesięcy i więcej	2007 1 624 2008 1 677	177 172	768 839	679 666
a	103.3	97.2	109.2	98.1
bezterminowe	2007 5 067 2008 4 866	763 700	2 930 2 718	1 374 1 448
a	96.0	91.7	92.8	105.4

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

**TABL. 18 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO
OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2007-2008**

Okres ważności orzeczeń		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓLEM	2007	100,0	8,4	39,2	52,4
	2008	100,0	8,3	41,0	50,7
z tego wydane na okres:					
do 3 miesięcy	2007	100,0	1,5	19,1	79,4
	2008	100,0	4,0	16,5	79,5
4 – 6 miesięcy	2007	100,0	3,4	19,0	77,6
	2008	100,0	4,3	21,0	74,7
7 – 9 miesięcy	2007	100,0	4,9	29,3	65,8
	2008	100,0	6,2	36,8	57,0
10 – 12 miesięcy	2007	100,0	8,3	36,5	55,2
	2008	100,0	8,9	37,7	53,4
13 – 24 miesięcy	2007	100,0	7,9	40,4	51,7
	2008	100,0	7,3	43,4	49,3
25 – 36 miesięcy	2007	100,0	8,6	43,2	48,2
	2008	100,0	6,8	44,9	48,3
37 miesięcy i więcej	2007	100,0	10,9	47,3	41,8
	2008	100,0	10,3	50,0	39,7
bezterminowe	2007	100,0	15,1	57,8	27,1
	2008	100,0	14,4	55,8	29,8

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na długość okresu ważności orzeczenia jest rodzaj choroby powodującej niesprawność organizmu oraz wiek osób badanych.

Orzeczenia bezterminowe wydawano najczęściej osobom z zaburzeniami psychicznymi (23,7%), nowotworami (17,9%) i chorobami układu krążenia (16,0%) - (tablica 20).

Biorąc jednak pod uwagę poszczególne rodzaje chorób, najwyższy odsetek badanych z orzeczeniem bezterminowym wystąpił wśród osób z zaburzeniami psychicznymi – 15,8% i z chorobami układu oddechowego – 15,2%.

Orzeczenia pierwszorazowe

Najlepsze rokowania do odzyskania pełnej sprawności organizmu bądź zdolności do pracy dotyczyły osób z urazami kości, stawów i tkanek miękkich oraz chorobami układu kostno-stawowego, mięśniowego, gdyż odpowiednio 64,6% i 54,4% orzeczeń o niezdolności do pracy w tych grupach chorobowych wydana została na okres do 12 miesięcy. W dalszej kolejności były to osoby z chorobami układu trawiennego - 49,4% orzeczeń wydanych do 12 miesięcy oraz z chorobami układu nerwowego - 44,2%. (tabl. 19, 20).

TABL. 19 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI I PRZYCZYN CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							beztęminowo
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,7	7,5	2,2	32,4	35,1	9,6	3,2	9,3
w tym:									
nowotwory	100,0	0,2	2,2	1,2	28,2	45,1	11,8	3,2	8,1
zaburzenia psychiczne	100,0	0,6	6,6	2,1	31,8	29,9	9,3	3,9	15,8
choroby układu nerwowego	100,0	0,7	8,3	2,2	33,0	32,2	9,4	3,3	10,9
choroby układu krążenia	100,0	0,5	5,8	1,9	34,6	38,5	9,2	2,9	6,6
choroby układu oddechowego	100,0	0,5	5,1	1,4	24,5	37,1	13,2	3,0	15,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	1,4	14,9	3,2	34,9	30,5	8,0	2,6	4,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	2,0	18,6	4,9	39,1	22,9	5,6	2,0	4,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	0,2	5,8	1,7	33,1	38,7	11,3	3,2	6,0
choroby układu trawiennego	100,0	0,5	7,3	2,3	39,3	34,6	6,0	1,7	8,3

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

**TABL. 20 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZYCZYN
CHOROBYCH I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							beztę- minowo
		do 3 mie- sięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 mie- sięcy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:									
nowotwory	20,5	6,6	5,9	10,9	17,8	26,3	25,1	20,6	17,9
zaburzenia psychiczne	13,9	11,6	12,2	12,9	13,6	11,8	13,4	16,9	23,7
choroby układu nerwowego	8,2	8,0	9,0	8,2	8,4	7,5	8,0	8,4	9,6
choroby układu krążenia	22,6	17,1	17,3	19,3	24,2	24,8	21,6	20,7	16,0
choroby układu oddechowego	3,3	2,5	2,3	2,1	2,5	3,5	4,6	3,2	5,4
choroby układu kostno- stawowego, mięśniowego	12,1	22,9	23,9	17,4	13,0	10,5	10,0	9,8	5,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	8,3	23,2	20,5	18,3	10,0	5,4	4,8	5,3	4,4
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2,3	0,8	1,8	1,7	2,4	2,6	2,8	2,4	1,5
choroby układu trawiennego	2,4	1,9	2,3	2,5	3,0	2,4	1,5	1,3	2,2

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowości przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

3. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE UPRAWNIAJĄCE DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WYDANE W 2008 ROKU

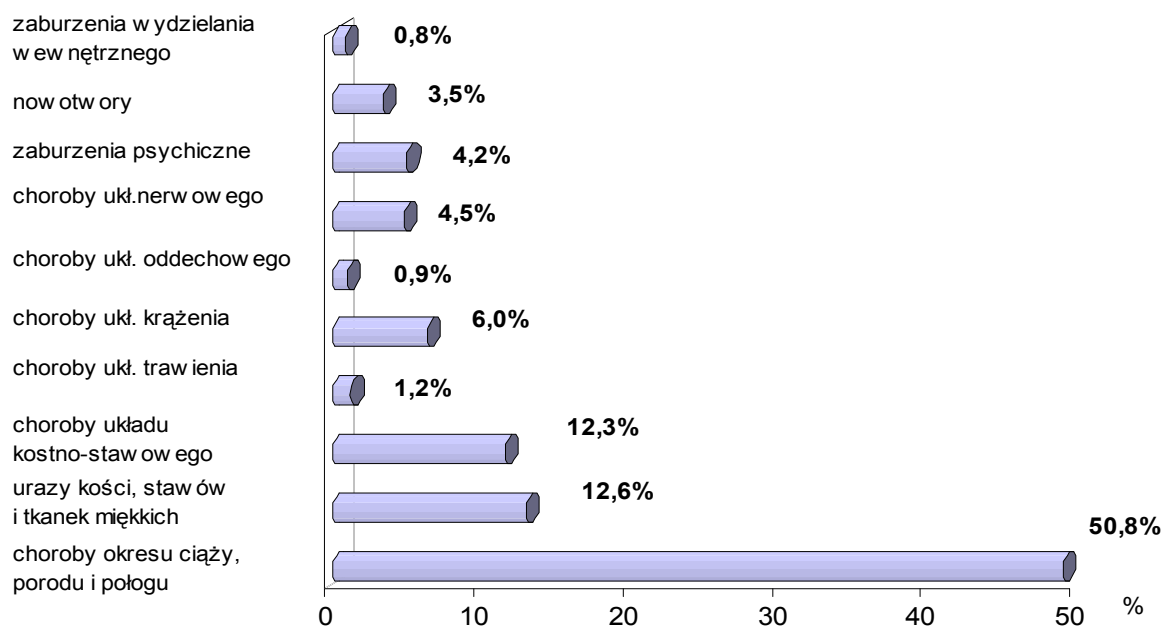
Orzeczenia pierwszorazowe ustalające uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało w 2008 r. - 145,3 tys. osób. W porównaniu do 2007 r. liczba wydanych orzeczeń ustalających prawo do tego świadczenia wzrosła o 15,5%. Wpływ na ten wzrost ma w dalszym ciągu regulacja w ustawie (obowiązuje od dnia 8. lutego 2005 r. do końca 2008 r.), w związku z długością okresu zasiłku chorobowego*/. Dotyczy ona w szczególności kobiet z chorobami okresu ciąży, porodu i połogu. Z uwagi na niemożność przedłużania okresu zasiłkowego (zasiłek chorobowy przysługuje przez okres trwania niezdolności do pracy, nie dłużej niż przez 182 dni), lekarze orzecznicy przyznają kobietom do dnia przewidywanego porodu świadczenie rehabilitacyjne. W związku z tym, przyczyną przyznawania uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego są w większości przypadków choroby okresu ciąży, porodu i połogu – 50,8% przyznanych świadczeń. W dalszej kolejności uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego przyznawano w związku z: urazami kości, stawów i tkanek miękkich – 12,6% uprawnionych, chorobami układu kostno-stawowego i mięśniowego - 12,3% oraz chorobami układu krążenia - 6,0% (tabl. 21 i rys. 10).

TABL. 21 ORZECZENIA USTALAJĄCE UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	145 295	100,0	39 894	100,0	105 401	100,0
w tym:						
nowotwory	5 026	3,5	1 721	4,3	3 305	3,1
zaburzenia psychiczne	6 117	4,2	1 985	5,0	4 132	3,9
choroby układu nerwowego	6 511	4,5	3 300	8,3	3 211	3,0
choroby układu krążenia	8 704	6,0	6 344	15,9	2 360	2,2
choroby układu oddechowego	1 273	0,9	710	1,8	563	0,5
choroby układu trawiennego	1 702	1,2	1 117	2,8	585	0,6
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	17 810	12,3	9 072	22,7	8 738	8,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	18 272	12,6	13 517	33,9	4 755	4,5
choroby okresu ciąży, porodu i połogu	73 836	50,8	-	-	73 836	70,1
zaburzenia wzdzielania wewnętrznego. stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	1 100	0,8	506	1,3	594	0,6

*/ Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 10, poz. 71)

Rys. 10 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych

Wzrost, w porównaniu do roku poprzedniego, liczby orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego odnotowujemy niezależnie od choroby na skutek której wydano to orzeczenie. I tak największy wzrost liczby orzeczeń wydano w związku z chorobami układu kostno-stawowego, mięśniowego – o 22,3%, chorób okresu ciąży – o 19,9% oraz nowotworów – o 18,3%. Jedynie w przypadku uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego na skutek zaburzeń psychicznych odnotowujemy, w porównaniu z 2007 rokiem, niewielki spadek (o 2,7%) liczby tych orzeczeń.

Średni wiek osób, którym ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 36,5 lat (dla mężczyzn – 44,9 lat, dla kobiet – 33,3 lat). Osoby z przedziału wieku 20 – 39 lat stanowiły ponad 64,9% ogółu uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego (tabl. 23).

Jednak nie uwzględniając kobiet z chorobami okresu ciąży porodu i połogu, co będzie miało miejsce od 01. 01. 2009 roku, średni wiek uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego w 2008 r. wynosił 44,4 lat (dla mężczyzn – 44,9 lat, dla kobiet – 43,7 lat).

**TABL. 22 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO W LATACH 2007-2008
WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2007	125 784	35 889	89 895
	2008	145 295	39 894	105 401
	a	115,5	111,2	117,2
w tym:				
nowotwory	2007	4 248	1 443	2 805
	2008	5 026	1 721	3 305
	a	118,3	119,3	117,8
zaburzenia psychiczne	2007	6 288	1 995	4 293
	2008	6 117	1 985	4 132
	a	97,3	99,5	96,2
choroby układu nerwowego	2007	6 029	3 181	2 848
	2008	6 511	3 300	3 211
	a	108,0	103,7	112,7
choroby układu krążenia	2007	7 952	5 699	2 253
	2008	8 704	6 344	2 360
	a	109,5	111,3	104,7
choroby układu oddechowego	2007	1 212	656	556
	2008	1 273	710	563
	a	105,0	108,2	101,3
choroby układu trawiennego	2007	1 519	1 003	516
	2008	1 702	1 117	585
	a	112,0	111,4	113,4
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2007	14 560	7 556	7 004
	2008	17 810	9 072	8 738
	a	122,3	120,1	124,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2007	16 397	12 372	4 025
	2008	18 272	13 517	4 755
	a	111,4	109,3	118,1
choroby okresu ciąży, porodu i połogu	2007	61 585	-	61 585
	2008	73 836	-	73 836
	a	119,9	-	119,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2007	1 013	422	591
	2008	1 100	506	594
	a	108,6	119,9	100,5

TABL. 23 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,3	34,7	30,2	15,5	18,4	0,8	0,1	36,5
w tym:									
nowotwory	100,0	0,1	6,4	15,9	33,6	41,7	2,1	0,2	46,0
zaburzenia psychiczne	100,0	0,1	10,0	24,3	33,2	31,5	0,9	0,0	43,3
choroby układu nerwowego	100,0	0,0	6,5	21,9	34,3	36,1	1,1	0,1	44,8
choroby układu krążenia	100,0	0,0	2,2	8,0	26,9	58,8	3,8	0,3	50,0
choroby układu oddechowego	100,0	-	5,0	15,5	30,6	46,5	2,3	0,1	47,0
choroby układu trawienia	100,0	-	8,0	18,3	33,1	38,8	1,7	0,1	45,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,1	6,2	18,6	32,7	40,9	1,4	0,1	45,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,6	18,1	24,0	27,7	27,9	1,6	0,1	41,4
choroby okresu ciąży, porodu i połogu	100,0	0,3	58,0	40,2	1,5	0,0	-	-	28,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	0,1	6,4	18,3	31,5	42,0	1,6	0,1	46,0

Największą liczbę orzeczeń przyznających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, podobnie jak w roku 2007, wydano: w województwie wielkopolskim – 13,2% ogółu tych orzeczeń, śląskim - 12,3%, mazowieckim - 11,7%, oraz łódzkim - 9,7%, najmniejszą natomiast w województwie podlaskim i opolskim – po 1,7% (tabl. 24).

TABL. 24 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH UPRAWNIAJĄCYCH DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Orzeczenia - w odsetkach -
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	7,2
Kujawsko-pomorskie	6,8
Lubelskie	4,1
Lubuskie	3,3
Łódzkie	9,7
Małopolskie	7,4
Mazowieckie	11,7
Opolskie	1,7
Podkarpackie	3,9
Podlaskie	1,7
Pomorskie	7,1
Śląskie	12,3
Świętokrzyskie	1,9
Warmińsko-mazurskie	3,7
Wielkopolskie	13,2
Zachodniopomorskie	4,3

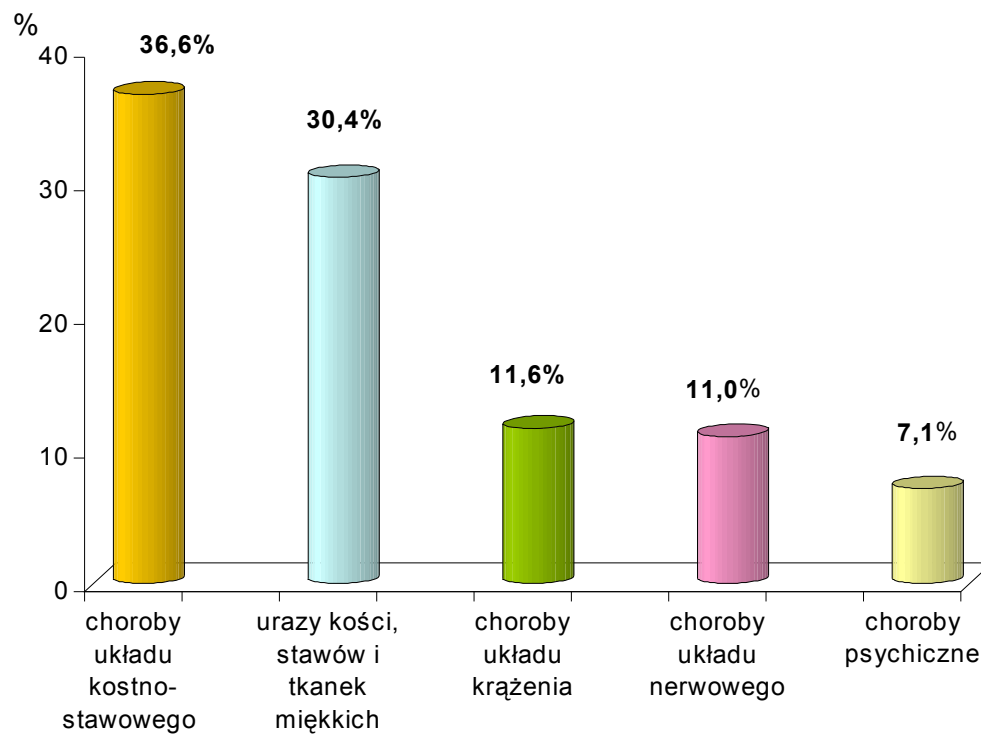
W stosunku do 22,1 tys. osób, tj. 15,2% uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego, lekarze orzecznicy ustalili jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS. Prewencja rentowa realizowana przez program rehabilitacji leczniczej jest jednym z zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ubezpieczonych, zagrożonych długotrwałą niezdolnością do pracy, lekarze orzecznicy ZUS kierują do ośrodków rehabilitacyjnych specjalizujących się w leczeniu chorób: narządu ruchu, układu krążenia, układu oddechowego i psychosomatycznych.

W porównaniu z rokiem ubiegłym wystąpił wzrost liczby orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej o 22,1%.

W 67,0% przypadków konieczność rehabilitacji leczniczej uprawnionym do świadczenia rehabilitacyjnego orzeczono w związku z chorobami układu kostno-stawowego i urazami kości, stawów i tkanek miękkich. Strukturę orzeczeń według grup chorobowych, które były przyczyną konieczności przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej przedstawia rys. 11.

Rys. 11 Struktura orzeczeń pierwszorzazowych ustalających potrzebę rehabilitacji leczniczej uprawnionym do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych

4. ORZECZENIA PONOWNE DLA CELÓW RENTOWYCH */ WYDANE W 2008 ROKU

Badania ponowne rencistów umożliwiają ustalenie zmian stanu zdrowia badanych po upływie czasu określonego w orzeczeniu poprzednim. Przeprowadzane są przez lekarzy orzeczników ZUS na wniosek zainteresowanego występującego o ponowne stwierdzenie niezdolności do pracy, po przedstawieniu przez niego dokumentacji medycznej bądź zaświadczenia lekarskiego.

Wynikiem tych badań jest: utrzymanie, zmiana poprzednio orzeczonego stopnia niezdolności do pracy lub stwierdzenie braku niezdolności do pracy.

W 2008 r. lekarze orzecznicy ZUS przeprowadzili 418,5 tys. badań ponownych dla celów rentowych, co stanowi 35,6% ogółu wydanych orzeczeń dla celów rentowych i pozarentowych. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zmniejszyła się o 13,9%, a udział w wydanych orzeczeniach ogółem zmalał o blisko 3,5 punktu procentowego.

W wyniku tych badań 25,8 tys. osób tj. 6,2% ogółu badanych zostało uznanych za całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji, 80,6 tys. (19,3%) za całkowicie niezdolne do pracy, 210,2 tys. (50,2%) za częściowo niezdolne do pracy, a 39,3 tys. (9,4%) otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego lub orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego. U pozostałych 62,6 tys. (14,9%) stwierdzono brak niezdolności do pracy lub brak całkowitej niezdolności do pracy, bądź brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (tabl. 25).

W porównaniu z rokiem poprzednim, pomimo spadku ogółu orzeczeń ponownych w stosunku do 2007 roku, liczba orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wzrosła o 8,1%.

Wynikiem badań ponownych jest: utrzymanie, zmiana poprzednio orzeczonego stopnia niezdolności do pracy lub stwierdzenie braku niezdolności do pracy.

W 2008 r. w przypadku 263,1 tys. osób (62,9%) badanych ponownie orzeczone dotychczasowy stopień niezdolności do pracy. Podwyższenie stopnia niezdolności, czyli pogorszenie stanu zdrowia, ustalono u 38,2 tys. osób tj. 9,1% badanych, a w przypadku 15,3 tys. osób (3,6%) obniżono stopień niezdolności do pracy. Brak całkowitej niezdolności do pracy lub całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczone dla 24,3 tys. osób (5,8%), a w przypadku 38,3 tys. osób, tj. 9,2% badanych uznano, że są zdolne do pracy (tabl. 26).

Należy jednak zaznaczyć, że orzeczenia o braku całkowitej niezdolności do pracy lub o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, w przypadku orzeczeń ponownych

**/ bez orzeczeń ponownych w sprawie renty socjalnej*

rentowych, oznaczają z reguły utrzymanie dotychczasowego stopnia niezdolności do pracy i nie wykluczają badanych z populacji osób otrzymujących renty.

Porównanie liczby orzeczeń ponownych wydanych w latach 2007-2008 według rodzaju zmian w stopniu niezdolności do pracy i płci przedstawia tablica 27, natomiast strukturę orzeczeń ponownych dla celów rentowych według stopnia niezdolności do pracy (bez uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego i osób z koniecznością przekwalifikowania zawodowego) – tabl. 28.

**TABL. 25 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
W LATACH 2007-2008**

Orzeczenia a – rok poprzedni = 100		Ogółem	
		liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	2007	486 367	100,0
	2008	418 528	100,0
	a	86,1	
z tego ustalające:			
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2007	30 101	6,2
	2008	25 762	6,2
	a	85,6	
całkowitą niezdolność do pracy	2007	92 124	18,9
	2008	80 590	19,3
	a	87,5	
częściową niezdolność do pracy	2007	257 703	53,0
	2008	210 206	50,2
	a	81,6	
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2007	36 005	7,4
	2008	38 919	9,3
	a	108,1	
celowość przekwalifikowania zawodowego	2007	524	0,1
	2008	434	0,1
	a	82,8	
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	2007	9 259	1,9
	2008	8 770	2,1
	a	94,7	
brak całkowitej niezdolności do pracy	2007	16 953	3,5
	2007	15 537	3,7
	a	91,6	
brak niezdolności do pracy	2008	43 698	9,0
	2007	38 310	9,1
	a	87,7	

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej

TABL. 26 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ USTALAJĄCE ZMIANY STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH

Rodzaje zmian	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	418 528	100,0	257 581	100,0	160 947	100,0
z tego ustalające:						
pozostanie w tym samym stopniu niezdolności	263 104	62,9	165 714	64,3	97 390	60,5
podwyższenie stopnia niezdolności	38 169	9,1	25 271	9,8	12 898	8,0
obniżenie stopnia niezdolności	15 285	3,6	9 371	3,7	5 914	3,7
brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	8 770	2,1	5 542	2,2	3 228	2,0
brak całkowitej niezdolności do pracy	15 537	3,7	9 547	3,7	5 990	3,7
brak niezdolności do pracy	38 310	9,2	20 661	8,0	17 649	11,0
inne**/	39 353	9,4	21 475	8,3	17 878	11,1

TABL. 27 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ USTALAJĄCE ZMIANY STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH W LATACH 2007 - 2008

Rodzaje zmian a – rok poprzedni =100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2007	486 367	298 556	187 811
	2008	418 528	257 581	160 947
	a	86,1	86,3	85,7
z tego ustalające:				
pozostanie w tym samym stopniu niezdolności	2007	323 756	201 662	122 094
	2008	263 104	165 714	97 390
	a	81,3	82,2	79,8
podwyższenie stopnia niezdolności	2007	45 719	29 994	15 725
	2008	38 169	25 271	12 898
	a	83,5	84,3	82,0
obniżenie stopnia niezdolności	2007	10 453	6 551	3 902
	2008	15 285	9 371	5 914
	a	146,2	143,0	151,6
brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	2007	9 259	5 641	3 618
	2008	8 770	5 542	3 228
	a	94,7	98,2	89,2
brak całkowitej niezdolności do pracy	2007	16 953	10 142	6 811
	2008	15 537	9 547	5 990
	a	91,6	94,1	87,9
brak niezdolności do pracy	2007	43 698	23 959	19 739
	2008	38 310	20 661	17 649
	a	87,7	86,2	89,4
inne **/	2007	36 529	20 607	15 922
	2008	39 353	21 475	17 878
	a	107,7	104,2	112,3

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej

**/ orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

TABL. 28 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Orzeczenia	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	379 175	100,0	236 106	100,0	143 069	100,0
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	25 762	6,8	16 800	7,1	8 962	6,3
całkowitą niezdolność do pracy	80 590	21,3	52 425	22,2	28 165	19,7
częściową niezdolność do pracy	210 206	55,4	131 131	55,5	79 075	55,3
brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	8 770	2,3	5 542	2,3	3 228	2,2
brak całkowitej niezdolności do pracy	15 537	4,1	9 547	4,1	5 990	4,2
brak niezdolności do pracy	38 310	10,1	20 661	8,8	17 649	12,3

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Niezdolność do pracy, u osób badanych ponownie w 2008 r., powodowały głównie choroby układu krążenia (w 24,3% przypadków), zaburzenia psychiczne (w 23,6%) i choroby układu kostno-stawowego (w 14,3%); przy czym:

- całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji orzekano najczęściej w związku z chorobami nowotworowymi (21,7%) i chorobami układu krążenia (21,0%),
- całkowitą niezdolność do pracy w związku z zaburzeniami psychicznymi (30,8%) i chorobami układu krążenia (22,7%),
- częściową niezdolność do pracy w związku z chorobami układu krążenia (25,3%) i z zaburzeniami psychicznymi (21,6%).

Dane o liczbie i strukturę orzeczeń ustalających niezdolność do pracy według stopnia niezdolności i wybranych grup chorobowych przedstawiają tablice 29 i 30.

TABL. 29 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH WYDANE W LATACH 2007-2008

Grupy chorobowe a – rok poprzedni = 100		Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:		
			całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2007	379 928	30 101	92 124	257 703
	2008	316 558	25 762	80 590	210 206
	a	83,3	85,6	87,5	81,6
w tym:					
nowotwory	2007	24 673	6 565	10 917	7 191
	2008	21 357	5 601	9 673	6 083
	a	86,6	85,3	88,6	84,6
zaburzenia psychiczne	2007	87 628	5 315	28 179	54 134
	2008	74 769	4 540	24 823	45 406
	a	85,3	85,4	88,1	83,9
choroby układu nerwowego	2007	35 904	4 562	6 923	24 419
	2008	29 829	4 051	6 057	19 721
	a	83,1	88,8	87,5	80,8
choroby układu krążenia	2007	96 412	6 573	21 558	68 281
	2008	76 824	5 401	18 263	53 160
	a	79,7	82,2	84,7	77,9
choroby układu oddechowego	2007	17 556	563	2 826	14 167
	2008	13 924	500	2 360	11 064
	a	79,3	88,8	83,5	78,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2007	54 112	1 843	7 533	44 736
	2008	45 230	1 551	6 813	36 866
	a	83,6	84,2	90,4	82,4
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2007	21 317	1 517	4 677	15 123
	2008	19 071	1 376	4 297	13 398
	a	89,5	90,7	91,9	88,6
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2007	13 854	710	2 185	10 959
	2008	11 144	577	1 792	8 775
	a	80,4	81,3	82,0	80,1
choroby układu trawiennego	2007	5 872	264	1 745	3 863
	2008	4 949	235	1 462	3 252
	a	84,3	89,0	83,8	84,2

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

**TABL. 30 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG WYBRANYCH
GRUP CHOROBOWYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:			Średni wiek w latach
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy	
OGÓLEM	100,0	100,0	100,0	100,0	50,5
w tym:					
nowotwory	6,7	21,7	12,0	2,9	51,5
zaburzenia psychiczne	23,6	17,6	30,8	21,6	48,6
choroby układu nerwowego	9,4	15,7	7,5	9,4	48,8
choroby układu krążenia	24,3	21,0	22,7	25,3	54,2
choroby układu oddechowego	4,4	1,9	2,9	5,3	53,0
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	14,3	6,0	8,5	17,5	50,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	6,0	5,3	5,3	6,4	45,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	3,5	2,2	2,2	4,2	50,8
choroby układu trawiennego	1,6	0,9	1,8	1,5	49,4

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Analiza orzeczeń wydanych rencistom w wyniku badań ponownych umożliwia nie tylko dokonanie oceny zastosowanego leczenia poprzez porównanie stopnia niezdolności do pracy orzeczonego przed i po badaniu ponownym, ale pozwala również określić zmiany w stanie zdrowia badanych, poprzez ustalenie zmian w stopniu niezdolności do pracy w zależności od zaistniałego schorzenia.

Rencistom badanym ponownie pozostanie w tym samym stopniu niezdolności do pracy orzeczonego w 69,4% przypadków. Podwyższenie stopnia niezdolności do pracy miało miejsce w 10,1% przypadków, a obniżenie w 4,0%. Pozostałym 16,5% wydano orzeczenia ustalające brak niezdolności do pracy. Rozpatrując te zmiany, w zależności od rodzaju choroby odnotowujemy, że rencistom z chorobami psychicznymi w 85,4% przypadków orzeczone ponownie ten sam stopień niezdolności do pracy, rencistom z chorobami krążenia, układu oddechowego w 82,9%. Podobnie wysoki odsetek wystąpił w przypadku innych grup chorobowych.

Orzeczenia ponowne

Jedynie w przypadku rencistów z chorobami nowotworowymi dotychczasowy stopień niezdolności do pracy utrzymano w 49,7% przypadków, natomiast w stosunku do 29,2% badanych stwierdzono pogorszenie stanu zdrowia, bowiem podwyższono im stopień niezdolności do pracy.

Rencistom z chorobami nowotworowymi najczęściej (12,6% przypadków) również obniżano stopień niezdolności do pracy lub orzekano o jego braku. Stosunkowo znaczną poprawę stwierdzono też u rencistów z urazami kości, stawów i tkanek miękkich oraz z chorobami układu kostno-stawowego, mięśniowego - (tabl. 32).

TABL. 31 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG ZMIAN STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia ustalające:					
		dotychczasowy stopień niezdolności	podwyższenie stopnia niezdolności	obniżenie stopnia niezdolności	brak niezdolności do pracy	brak całkowitej niezdolności do pracy	brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji
OGÓŁEM	379 175	263 104	38 169	15 285	38 310	15 537	8 770
w tym:							
nowotwory	23 806	11 829	6 944	2 584	439	1 283	727
zaburzenia psychiczne	77 920	66 573	5 188	3 008	1 440	1 138	573
choroby układu nerwowego	31 005	25 199	3 300	1 330	524	384	268
choroby układu krążenia	81 357	63 531	9 614	3 679	1 713	1 939	881
choroby układu oddechowego	14 707	12 190	1 331	403	405	268	110
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	49 069	38 593	5 042	1 595	2 656	874	309
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	21 028	15 553	2 413	1 105	1 173	545	239
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	11 753	9 695	1 071	378	321	190	98
choroby układu trawiennego	5 335	3 874	795	280	167	146	73

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

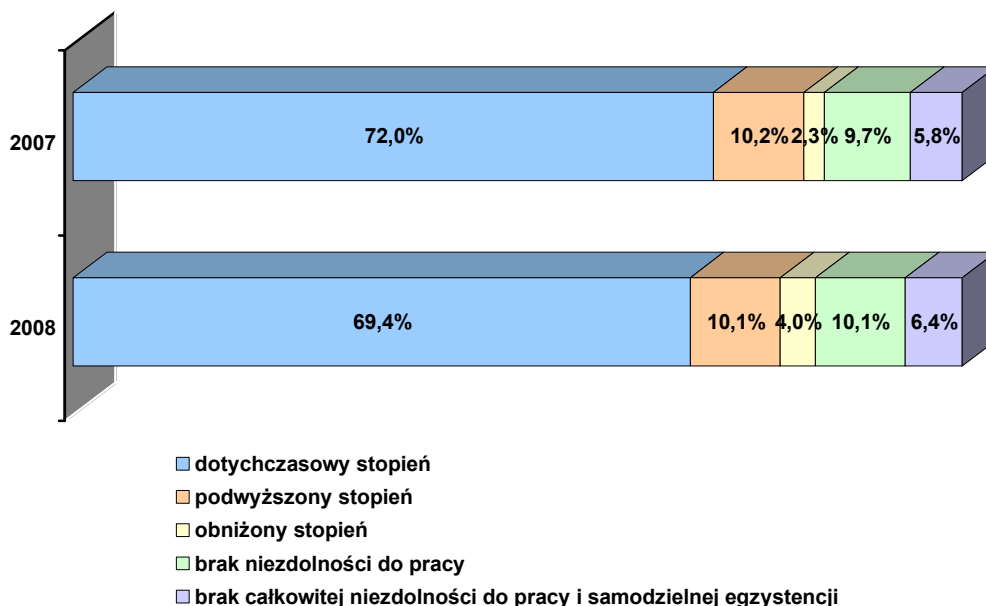
TABL. 32 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG ZMIAN STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia ustalające:					
		dotychczasowy stopień niezdolności	podwyższenie stopnia niezdolności	obniżenie stopnia niezdolności	brak niezdolności do pracy	brak całkowitej niezdolności do pracy	brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji
OGÓŁEM	100,0	69,4	10,1	4,0	10,1	4,1	2,3
w tym:							
nowotwory	100,0	49,7	29,2	10,8	1,8	5,4	3,1
zaburzenia psychiczne	100,0	85,4	6,7	3,9	1,8	1,5	0,7
choroby układu nerwowego	100,0	81,3	10,6	4,3	1,7	1,2	0,9
choroby układu krążenia	100,0	78,1	11,8	4,5	2,1	2,4	1,1
choroby układu oddechowego	100,0	82,9	9,1	2,7	2,8	1,8	0,7
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	78,8	10,2	3,3	5,4	1,8	0,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	74,0	11,5	5,2	5,6	2,6	1,1
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	82,6	9,1	3,2	2,7	1,6	0,8
choroby układu trawiennego	100,0	72,6	14,9	5,2	3,1	2,7	1,5

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Porównując struktury zmian stopnia niezdolności do pracy (bez orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego lub o celowości przekwalifikowania zawodowego) w ostatnich dwóch latach, obserwujemy, iż w 2008 r. częściej stwierdzano poprawę zdolności do pracy - wyższy odsetek badanych z obniżonym stopniem niezdolności do pracy (o 1,7 punktu procentowego) oraz wyższy udział orzeczeń ustalających brak tej niezdolności (o 0,4 punktu procentowego). W porównaniu z rokiem 2007 odnotowujemy również wyższy odsetek orzeczeń stwierdzających brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji o 0,6 punktu procentowego (rys. 12).

Rys. 12 Struktura orzeczeń ponownych wydanych dla celów rentowych*/ według zmiany stopnia niezdolności do pracy w latach 2007- 2008

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

Niezdolność do pracy badanych ponownie (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego) orzekana była najczęściej na okres 13 - 24 miesięcy - 35,8% przypadków i do 12 miesięcy (24,1%). Łącznie grupa ta liczyła 189,5 tys. osób i stanowiła 59,9% ogółu badanych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy.

Udział orzeczeń wydanych na okres 25 - 36 miesięcy wynosił 22,1%, natomiast na okres ponad 37 miesięcy lub bezterminowo – 18,0%.

W stosunku do 2007 r. zwiększył się udział orzeczeń wydanych na okres powyżej 37 miesięcy (o 1,3 punktu procentowego) oraz orzeczeń bezterminowych, również o 1,3 punktu procentowego.

W zależności od orzeczonego stopnia niezdolności do pracy odsetek orzeczeń dłuższych tj. ponad 37 miesięcy i bezterminowych wynosił (tabl. 34):

- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji - 23,6%,
- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy - 19,4%,
- w przypadku częściowej niezdolności do pracy - 16,8%.

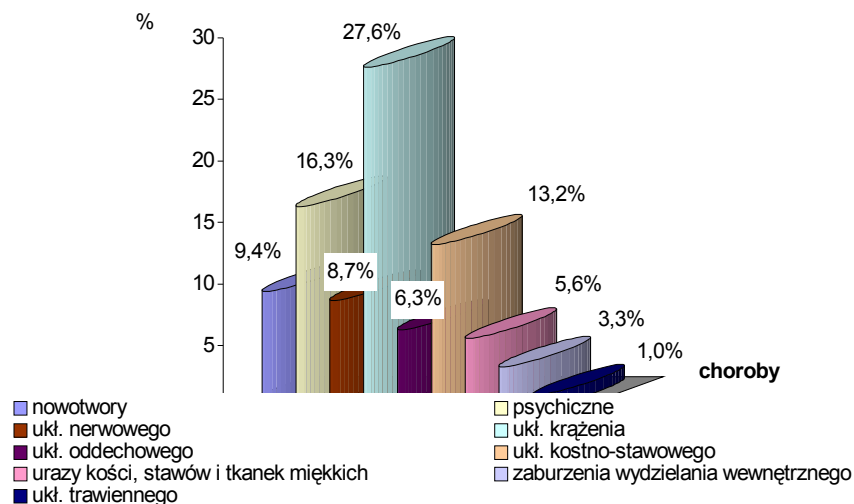
Na długość okresu ważności orzeczenia istotny wpływ ma rodzaj choroby powodującej niezdolność do pracy. Najwyższy odsetek osób, którym orzeczono niezdolność do pracy na okres do 10 miesięcy występuje wśród rencistów z urazami kości, stawów i tkanek miękkich – 13,6%, z chorobami układu kostno-stawowego – 11,4% oraz z chorobami układu oddechowego – 7,9%, natomiast legitymujący się długim okresem ważności - powyżej 37 miesięcy, czy też bezterminowym - to chorzy na choroby układu krążenia i choroby układu oddechowego.

TABL. 33 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA TEJ NIEZDOLNOŚCI ORAZ JEJ PRZYCZYŃ CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							bezterminowo
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,6	5,0	1,5	17,0	35,8	22,1	13,0	5,0
w tym:									
nowotwory	100,0	0,4	2,9	1,7	26,7	38,4	15,4	7,5	7,0
zaburzenia psychiczne	100,0	0,3	3,3	1,0	16,2	38,7	24,1	12,9	3,5
choroby układu nerwowego	100,0	0,5	4,6	1,5	15,8	34,3	24,7	14,0	4,6
choroby układu krążenia	100,0	0,6	5,0	1,3	15,4	35,8	21,8	14,4	5,7
choroby układu oddechowego	100,0	0,6	6,0	1,3	13,4	36,1	22,9	12,6	7,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	1,1	8,4	1,9	16,9	32,8	21,1	13,2	4,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	1,3	9,4	2,9	20,9	31,3	19,2	10,4	4,6
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	0,3	2,8	1,1	16,4	36,9	23,3	14,6	4,6
choroby układu trawiennego	100,0	0,4	4,8	1,9	26,0	37,8	16,6	9,2	3,3

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Rys. 13 Struktura orzeczeń ponownych*/ z ustalonym stopniem niezdolności do pracy wydanych bezterminowo według wybranych grup chorobowych

TABL. 34 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2007 - 2008

Okres ważności orzeczeń a – rok poprzedni = 100		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2007	379 928	30 101	92 124	257 703
	2008	316 558	25 762	80 590	210 206
	a	83.3	85.6	87.5	81.6
z tego wydane na okres:					
do 12 miesięcy	2007	91 369	7 366	19 833	64 170
	2008	76 170	6 151	17 304	52 715
	a	83.4	83.5	87.2	82.1
13 – 24 miesięcy	2007	139 545	9 770	33 300	96 475
	2008	113 374	8 235	28 656	76 483
	a	81.2	84.3	86.1	79.3
25 – 36 miesięcy	2007	90 589	6 587	23 352	60 650
	2008	70 030	5 296	18 963	45 771
	a	77.3	80.4	81.2	75.5
37 miesięcy i więcej	2007	44 331	3 572	11 213	29 546
	2008	41 117	3 333	10 916	26 868
	a	92.7	93.3	97.4	90.9
bezterminowe	2007	14 094	2 806	4 426	6 862
	2008	15 867	2 747	4 751	8 369
	a	112.6	97.9	107.3	122.0

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

TABL. 35 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO OKRESU JEJ TRWANIA W LATACH 2007-2008

Okres ważności orzeczeń	Ogółem	Orzeczenia ustalające:			
		całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2007	100,0	7,9	24,3	67,8
	2008	100,0	8,1	25,5	66,4
z tego wydane na okres:					
do 12 miesięcy	2007	100,0	8,1	21,7	70,2
	2008	100,0	8,1	22,7	69,2
13 – 24 miesięcy	2007	100,0	7,0	23,9	69,1
	2008	100,0	7,2	25,3	67,5
25 – 36 miesięcy	2007	100,0	7,3	25,8	66,9
	2008	100,0	7,5	27,1	65,4
37 miesięcy i więcej	2007	100,0	8,1	25,3	66,6
	2008	100,0	8,1	26,6	65,3
bezterminowe	2007	100,0	19,9	31,4	48,7
	2008	100,0	17,3	30,0	52,7

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Wśród badanych ponownie w celach rentowych, podobnie jak w całej populacji, przeważali mężczyźni stanowiąc 61,5% ogółu osób poddanych badaniom. Przeważający udział mężczyzn dotyczy wszystkich grup wiekowych, a najwyższy ich odsetek odnotowujemy wśród osób w wieku 60 - 64 lat - 93,2% oraz w wieku 65 lat i więcej - 67,8%.

W strukturze wiekowej, w porównaniu do roku poprzedniego, bardziej zauważalny wzrost udziału o 0,8 punktu procentowego wystąpił jedynie wśród osób z przedziału wieku 60 - 64 lat. Średni wiek osób badanych ponownie w 2008 r. wzrósł, w porównaniu do 2007 roku, o 2-3 miesiące i wynosił 50,5 lat (dla mężczyzn - 51,4 lat, dla kobiet - 49,0 lat).

Orzeczenia ponowne

**TABL. 36 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB BADANYCH**

Wiek	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	418 528	100,0	257 581	100,0	160 947	100,0
19 lat i mniej	69	0,0	51	0,0	18	0,0
20 – 29	10 731	2,6	6 962	2,7	3 769	2,3
30 – 39	38 149	9,1	21 912	8,5	16 237	10,1
40 – 49	96 654	23,2	50 677	19,7	45 977	28,6
50 – 59	240 860	57,5	149 103	57,9	91 757	57,0
60 – 64	28 104	6,7	26 192	10,2	1 912	1,2
65 lat i więcej	3 961	0,9	2 684	1,0	1 277	0,8
Średni wiek w latach	50,5		51,4		49,0	

**/ bez orzeczeń ponownych w sprawie renty socjalnej*

5. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ

W 2008 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 45,2 tys. orzeczeń pierwszorazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, tj. 3,8% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Z tej liczby orzeczeń orzeczenia pierwszorazowe stanowiły 46,4%, zaś ponowne 53,6%. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba orzeczeń o ustalenie renty socjalnej zmniejszyła o 5,4%.

Z ogólnej liczby poddanych badaniu - 32,3 tys. osób, tj. 71,5% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w stosunku do 12,9 tys., tj. 28,5% lekarze orzecznicy orzekli, brak całkowitej niezdolności do pracy (tabl. 37, rys.14).

Spośród 45,2 tys. badanych w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, mężczyźni stanowili 54,1% badanych, a kobiety 45,9% (tablica 39).

Średni wiek osób badanych po raz pierwszy w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej wynosił 23,7 lat (mężczyźni – 23,0 lata, kobiety – 24,6 lat), a badanych ponownie – 26,8 lat (mężczyźni – 26,4 lata, kobiety – 27,4 lat).

TABL. 37 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Orzeczenia w sprawie renty socjalnej:			
			pierwszorazowe		ponowne	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	45 209	100,0	20 964	100,0	24 245	100,0
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy	32 343	71,5	12 720	60,7	19 623	80,9
brak całkowitej niezdolności do pracy	12 866	28,5	8 244	39,3	4 622	19,1

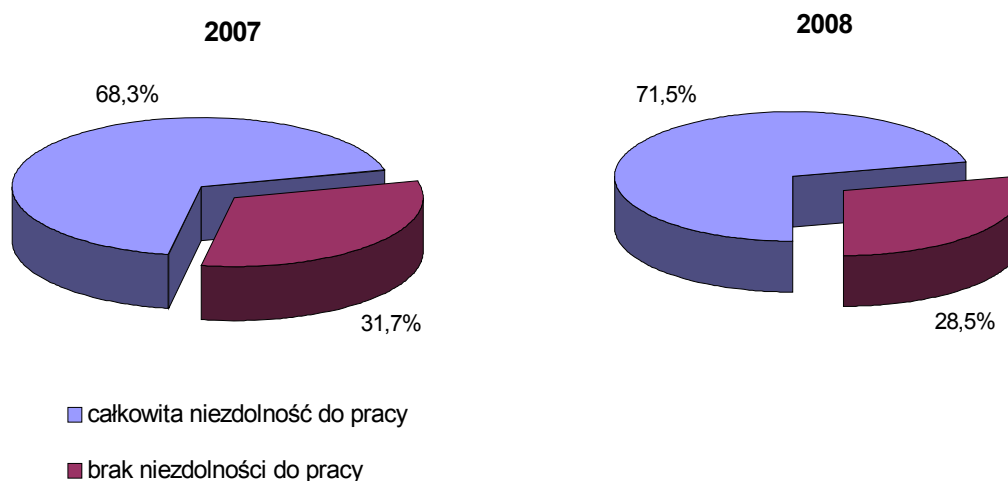
Orzeczenia w sprawie renty socjalnej

W porównaniu z rokiem poprzednim zmieniły się również proporcje orzekania o całkowitej niezdolności do pracy i jej braku. Zarówno przy orzekaniu pierwszorazowym jak i ponownym lekarze orzecznicy ZUS częściej orzekali w 2008 r. o całkowitej niezdolności do pracy, a więc o przyznaniu omawianego świadczenia. Udział orzeczeń o braku niezdolności zmalał w stosunku do roku 2007 o 3,2 punktu procentowego (tabl.38).

TABL. 38 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ LATACH 2007-2008

Stopień niezdolności do pracy a – rok poprzedni = 100		Ogółem		Orzeczenia w sprawie renty socjalnej:			
		liczba	w odsetkach	pierwszorazowe		ponowne	
				liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	2007	47 814	100,0	23 224	100,0	24 590	100,0
	2008	45 209	100 0	20 964	100,0	24 245	100,0
	a	94,6		90,3		98,6	
z tego ustalające:							
całkowitą niezdolność do pracy	2007	32 640	68,3	13 388	57,6	19 252	78,3
	2008	32 343	71,5	12 720	60,7	19 623	80,9
	a	99,1		95,0		101,9	
brak całkowitej niezdolności do pracy	2007	15 174	31,7	9 836	42,4	5 338	21,7
	2008	12 866	28,5	8 244	39,3	4 622	19,1
	a	84,8		83,8		86,6	

Rys. 14 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną

**TABL. 39 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM
UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PŁCI
I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY**

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓLEM	45 209	100,0	24 464	54,1	20 745	45,9
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy	32 343	100,0	18 211	56,3	14 132	43,7
brak całkowitej niezdolności do pracy	12 866	100,0	6 253	48,6	6 613	51,4
Orzeczenia pierwszorazowe	20 964	100,0	11 332	54,1	9 632	45,9
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy	12 720	100,0	7 300	57,4	5 420	42,6
brak całkowitej niezdolności do pracy	8 244	100,0	4 032	48,9	4 212	51,1
Orzeczenia ponowne	24 245	100,0	13 132	54,2	11 113	45,8
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy	19 623	100,0	10 911	55,6	8 712	44,4
brak całkowitej niezdolności do pracy	4 622	100,0	2 221	48,1	2 401	51,9

W 2008 roku podobnie jak w roku poprzednim największą liczbę orzeczeń w sprawie ustalenia uprawnień do renty socjalnej wydano w województwie mazowieckim - 10,3%, śląskim - 9,8%, lubelskim - 8,9% i wielkopolskim - 8,7%, najmniejszą natomiast w województwie opolskim - 2,2% i podlaskim - 2,7% (tabl. 40).

Chorobami najczęściej powodującymi powstanie całkowitej niezdolności do pracy u osób ubiegających się o rentę socjalną były: zaburzenia psychiczne - 57,8% orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz choroby układu nerwowego - 13,7%. Blisko 70% orzeczeń dla osób ubiegających się o rentę socjalną, zarówno w przypadku badań pierwszorazowych jak i ponownych, zostało wydanych na skutek tych dwóch grup chorobowych (tabl. 41, rys. 15).

Orzeczenia w sprawie renty socjalnej

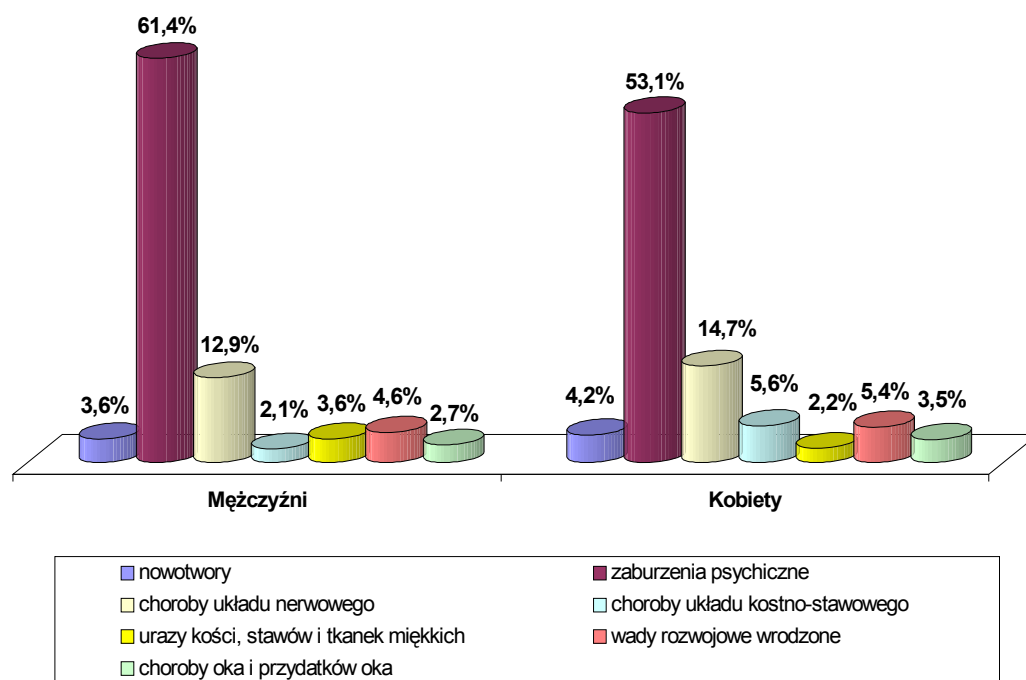
**TABL. 40 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH I PONOWNYCH
USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANYCH
OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ
WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Orzeczenia w sprawach o rentę socjalną - w odsetkach -
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	6,1
Kujawsko-pomorskie	7,5
Lubelskie	8,9
Lubuskie	3,8
Łódzkie	5,9
Małopolskie	8,2
Mazowieckie	10,3
Opolskie	2,2
Podkarpackie	6,9
Podlaskie	2,7
Pomorskie	6,6
Śląskie	9,8
Świętokrzyskie	3,1
Warmińsko-mazurskie	5,1
Wielkopolskie	8,7
Zachodniopomorskie	4,2

TABL. 41 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	32 343	100,0	12 720	100,0	19 623	100,0
w tym:						
nowotwory	1 254	3,9	586	4,6	668	3,4
zaburzenia psychiczne	18 682	57,8	6 621	52,1	12 061	61,5
choroby układu nerwowego	4 426	13,7	2 198	17,3	2 228	11,4
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	1 176	3,6	370	2,9	806	4,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	954	2,9	446	3,5	508	2,6
wady rozwojowe wrodzone	1 606	5,0	926	7,3	680	3,5
choroby oka i przydatków oka	1 000	3,1	436	3,4	564	2,9
MĘŻCZYŹNI	18 211	100,0	7 300	100,0	10 911	100,0
w tym:						
nowotwory	654	3,6	308	4,2	346	3,2
zaburzenia psychiczne	11 179	61,4	4 042	55,4	7 137	65,4
choroby układu nerwowego	2 345	12,9	1 196	16,4	1 149	10,5
choroby układu kostno-stawowego mięśniowego	381	2,1	143	2,0	238	2,2
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	649	3,6	308	4,2	341	3,1
wady rozwojowe wrodzone	838	4,6	492	6,7	346	3,2
choroby oka i przydatków oka	499	2,7	219	3,0	280	2,6
KOBIETY	14 132	100,0	5 420	100,0	8 712	100,0
w tym:						
nowotwory	600	4,2	278	5,1	322	3,7
zaburzenia psychiczne	7 503	53,1	2 579	47,6	4 924	56,5
choroby układu nerwowego	2 081	14,7	1 002	18,5	1 079	12,4
choroby układu kostno-stawowego mięśniowego	795	5,6	227	4,2	568	6,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	305	2,2	138	2,5	167	1,9
wady rozwojowe wrodzone	768	5,4	434	8,0	334	3,8
choroby oka i przydatków oka	501	3,5	217	4,0	284	3,3

Rys. 15 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych ustalających niezdolność do pracy wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według wybranych grup chorobowych

Analiza okresu ważności wydanych orzeczeń w sprawie renty socjalnej pozwala zauważyć, że najwyższy odsetek - 32,3% badanych rencistów otrzymało orzeczenie, w którym przewidywany okres trwania niezdolności do pracy wynosił od 13 do 24 miesięcy, a kolejny 24,1% - od 25 do 36 miesięcy.

W stosunku do 2007 r. zwiększył się udział orzeczeń wydanych na okres 13-24 miesięcy (o 0,9 punktu procentowego), orzeczeń powyżej 37 miesięcy (o 1,1 punktu procentowego) oraz orzeczeń bezterminowych o 1,0 punkt procentowy.

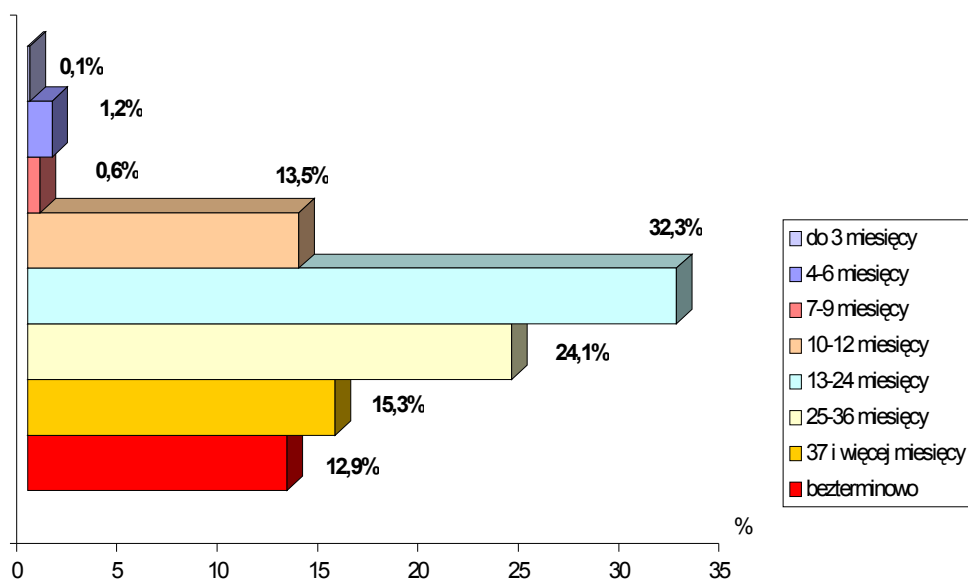
Z kolei odsetek rencistów z orzeczoną niezdolnością do pracy na okres do 24 miesięcy zmniejszył się z 48,4% w 2007 roku do 47,7% w 2008 roku.

W porównaniu do 2007 roku, w przypadku badań pierwszorazowych jak i ponownych lekarze orzecznicy znacznie częściej orzekali o niezdolności do pracy na okres powyżej 37 miesięcy oraz bezterminowo. Spośród orzeczeń pierwszorazowych, orzeczenia bezterminowe, stanowiły 24,0%, a w przypadku orzeczeń ponownych - 5,7%. Dane liczbowe i struktury orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy przedstawia tabl. 42 i rys. 16.

TABL. 42 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Okres ważności	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	32 343	100,0	12 720	100,0	19 623	100,0
z tego wydane na okres:						
do 3 miesięcy	35	0,1	11	0,1	24	0,1
4 – 6 miesięcy	374	1,2	112	0,9	262	1,3
7 – 9 miesięcy	211	0,6	73	0,6	138	0,7
10 – 12 miesięcy	4 363	13,5	1 554	12,2	2 809	14,3
13 – 24 miesięcy	10 432	32,3	3 487	27,4	6 945	35,4
25 – 36 miesięcy	7 795	24,1	2 515	19,8	5 280	26,9
37 miesięcy i więcej	4 966	15,3	1 914	15,0	3 052	15,6
bezterminowo	4 167	12,9	3 054	24,0	1 113	5,7

Rys. 16 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według przewidywanego okresu trwania niezdolności

PODSUMOWANIE

Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych

1. W 2008 r. spośród 229,4 tys. osób badanych dla celów rentowych po raz pierwszy (bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej) - 22,9% ogółu uzyskało orzeczenie o niezdolności do pracy, 63,3% badanym przyznano uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, w stosunku do 0,1% badanych, ustalono celowość przekwalifikowania zawodowego, a 13,7% osób uznano za zdolne do pracy lub orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy.
2. Spośród 52,6 tys. badanych, którzy uzyskali orzeczenie o niezdolności do pracy (bez osób z orzeczonymi uprawnieniami do świadczenia rehabilitacyjnego i celowości przekwalifikowania zawodowego) - 50,7% uznano za częściowo niezdolne do pracy; 41,0% uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 8,3% o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.
3. Niezdolność do pracy orzeczona w 2008 r. w wyniku badań pierwszorazowych powstała w 95,6% przypadków z tzw. ogólnego stanu zdrowia. Udział wypadków przy pracy wynosił 2,8%, a chorób zawodowych 1,6%.
4. Niezdolność do pracy powstała w wyniku wypadku przy pracy w 72,6% przypadków orzeczono jako częściową. W grupie osób, u których stwierdzono chorobę zawodową, częściową niezdolność do pracy orzeczono w stosunku do 93,5% badanych, natomiast wśród orzeczeń wydanych w związku z ogólnym stanem zdrowia częściową niezdolność do pracy orzeczono w 49,3% przypadków.
6. Najwięcej orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych, wydano w województwie wielkopolskim - 14,6% ogółu orzeczeń, mazowieckim - 13,2%, śląskim - 11,6 i kujawsko-pomorskim - 8,0%.
7. W przypadku orzeczeń pierwszorazowych niezdolność do pracy orzekano głównie z powodu chorób układu krążenia (22,6% ogółu orzeczeń pierwszorazowych), nowotworów (20,5%), zaburzeń psychicznych (13,9%), chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego (12,1%) oraz chorób układu nerwowego (8,2%). Łącznie wymienione choroby były przyczyną wydania ponad 77,0% ogółu orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych, w których ustalono niezdolność do pracy.

8. Średni wiek osób badanych w 2008 r. po raz pierwszy dla celów rentowych - wynosił 49,4 lat (dla mężczyzn - 50,3 lat, dla kobiet - 47,6 lat) i w porównaniu z rokiem 2007 nie zmienił się.
9. W 2008 roku niezdolność do pracy badanych pierwszorazowo orzekana była najczęściej na okres od 13 do 24 miesięcy - 35,1% przypadków oraz na okres 10-12 miesięcy - 32,4% przypadków. Orzeczenia bezterminowe uzyskało 9,3% badanych osób.
10. Wśród badanych w 2008 r. po raz pierwszy uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało 145,3 tys. osób, tj. 63,3% ogółu orzeczeń pierwszorazowych. W porównaniu do 2007 r. liczba wydanych orzeczeń ustalających prawo do tego świadczenia wzrosła o 15,5%.
11. Główną przyczyną przyznawania uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego były, podobnie jak w roku poprzednim, choroby związane z okresem ciąży. W 2008 r. ich udział wyniósł - 50,8% ogółu przyznanych uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego. W dalszej kolejności uprawnienia do tego świadczenia przyznawano w związku z: urazami kości, stawów i tkanek miękkich - 12,6% uprawnionych, chorobami układu kostno-stawowego i mięśniowego - 12,3%, chorobami układu krążenia - 6,0%, chorobami układu nerwowego - 4,5% i zaburzeniami psychicznymi - 4,2%.
12. Średni wiek osób, którym ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 36,5 lat (dla mężczyzn - 44,9 lat, dla kobiet - 33,3 lat). Osoby z przedziału wieku 20 - 39 lat stanowiły ponad 64,9% ogółu z uprawnieniami do świadczenia rehabilitacyjnego.
13. Największą liczbę orzeczeń o przyznaniu świadczenia rehabilitacyjnego wydano:
w województwie wielkopolskim - 13,2%, śląskim - 12,3%, mazowieckim - 11,7% oraz łódzkim - 9,7%, najmniejszą natomiast w województwie podlaskim i opolskim - po 1,7% ogółu tych orzeczeń.
14. W przypadku 22,1 tys. osób, tj. 15,2% orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego, lekarze orzecznicy ustalili jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS. W porównaniu z rokiem ubiegłym wystąpił wzrost o 22,1% liczby orzeczeń ustalających uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej.

Orzeczenia ponowne wydane dla celów rentowych

1. W 2008 r. lekarze orzecznicy ZUS przeprowadzili 418,5 tys. badań ponownych dla celów rentowych. W wyniku tych badań 6,2% ogółu badanych zostało uznanych za całkowicie niezdolnych do pracy i samodzielnej egzystencji, 19,3% za całkowicie niezdolnych do pracy, 50,2% za częściowo niezdolnych do pracy, a 9,4% otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego. U pozostałych 14,9% stwierdzono brak niezdolności do pracy, brak do całkowitej niezdolności do pracy bądź brak do całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.
2. W 2008 r. w przypadku 263,1 tys. osób (62,9%) badanych ponownie orzeczono dotychczasowy stopień niezdolności do pracy. Podwyższenie stopnia niezdolności, czyli pogorszenie stanu zdrowia, ustalono u 38,2 tys. osób tj. 9,1% badanych, a w przypadku 15,3 tys. osób (3,6%) obniżono stopień niezdolności do pracy. Brak całkowitej niezdolności do pracy lub całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczono dla 24,3 tys. osób (5,8%), a w przypadku 38,3 tys. osób, tj. 9,2% badanych uznano, że są zdolne do pracy.
3. Niezdolność do pracy u osób badanych ponownie w 2008 r. najczęściej powodowały choroby układu krążenia - w 24,3% ogółu badanych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy, zaburzenia psychiczne – 23,6% oraz choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego - 14,3%.
4. Niezdolność do pracy badanych ponownie (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego) orzekana była najczęściej na okres 13 - 24 miesięcy - 35,8% przypadków oraz do 12 miesięcy – 24,1%.

Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej

1. W 2008 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 45,2 tys. orzeczeń pierwszorazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, tj. 3,8% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Z tej liczby orzeczeń, orzeczenia pierwszorazowe stanowiły 46,4%, zaś ponowne 53,6%.
2. Z ogólnej liczby osób poddanych badaniu - 71,5% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w stosunku do 28,5% badanych wydano orzeczenie nieuprawniające do renty socjalnej.

3. Średni wiek osób badanych po raz pierwszy w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej wynosił 23,7 lat (dla mężczyzn – 23,0 lata, dla kobiet – 24,6 lat), a badanych ponownie – 26,8 lat (dla mężczyzn – 26,4 lata, dla kobiet – 27,4 lat).
4. Chorobami najczęściej powodującymi powstanie całkowitej niezdolności do pracy u osób, którzy otrzymali orzeczenie uprawniające do renty socjalnej były zaburzenia psychiczne - 57,8% orzeczeń w tej sprawie oraz choroby układu nerwowego - 13,7%. Około 70% orzeczeń dla osób ubiegających się o rentę socjalną, zarówno w przypadku badań pierwszorazowych jak i ponownych, zostało wydanych na skutek tych dwóch grup chorobowych.
5. W większości przypadków niezdolność do pracy orzekana była na okres 13 - 24 miesięcy. Spośród orzeczeń pierwszorazowych, orzeczenia o tym okresie ważności, stanowiły 27,4%, a w przypadku orzeczeń ponownych - 35,4%, natomiast orzeczenia bezterminowe stanowiły odpowiednio: 24,0% i 5,7%.